

На размеђи две године

ДА РАТОВИ ПРЕСТАНУ

Још од времена Ханибала, Џингис Кана и Римског царства сваки војсковођа пред битку прво размишља како да изненади, обмане и надмудри непријатеља. Акција Хамаса, 7. октобра ове године, биће сигурно проучавана у војним школама као очигледан пример добро испланиране, добро организоване и вођене препадне операције.

Седми октобар ове године биће без сумње значајан дан у историји Израела, Палестине и целог света. Тада је палестинска оружана формација под окриљем Хамаса извела војну акцију на до тада недодирљивој територији државе Израел.

Понижене и осрамоћене државне институције Израела (војска, полиција, обавештајне службе и Влада) настојале су свим снагама да акцију Палестинаца свету прикажу као терористички чин, па пошто се то у највећем делу света није примило, пронела се вест да су они (Израелци) све знали, али да су намерно „навукли“ Хамас на акцију, како би добили разлог за коначно разрешење палестинског питања.

Још од времена Ханибала, Џингис Кана и Римског царства, сваки војсковођа пред битком прво размишља како да изненади, обмане и надмудри непријатеља. Акција Хамаса, 7. октобра ове године, биће сигурно проучавана у војним школама као очигледан пример добро испланиране, организоване и вођене препадне операције. По неким подацима, у операцији је учествовало више од 400 припадника оружаног дела Хамаса.

Да напоменемо, ово није први пут да је израелска војска изненађена и затечена неспремна. За време председника Садата, египатска војска је 1973. године у празничном дану у обе државе и у доба дана када обично почиње поподневни одмор, кренула у свеопшти напад на Синај и постигла стратегијско изненађење, муњевитим преласком суецког канала, претварајући све у прах и пепео, уз велике губитке на израелској страни. Као и увек из расула извукло га је старији брат из далека.

У данашњем свету постоји тероризам, изводе га појединци или мање групе, углавном, према недужним грађанима, тајним подметањем експлозивних направа на јавним местима или насумичним отварањем ватре из стрељачког наоружања по народу.

Акција Палестинаца била је голим оком видљива јер су употребљене лаке летилице, возила и разне гломазне машине за рушење ограда. Према тешко доступним подацима, борци Хамаса уништили су најближу војну базу, заробили посаде тенкова и многе запрепашћене војнике у стању потпуне опустошености. Један део израелске војске из Ратног ваздухопловства, први се „снашао“, па је у хаосу који је настао (то је изашло на видело) ватром из хеликоптера дејствовао по непријатељу, али и по својима.

Многи војни „аналитичари“ определени су за једну или другу страну, а најчешће бране осветничке поступке израелске војске која не може да опрости нанету бруку и понижење од стране Хамаса. Има доста оних који површно гледају сукоб, па истичу бриљантно изведену мобилизацију и хрљење у Израел војних обвезника из целог света. Са којом силом је у сукобу, Израелу није била потребна мобилизација јер су редовне оружане снаге вишеструко веће од палестинских лако наоружаних формација. О наоружању једних и других већ се све зна. Најмодернији тенкови, авиони ракете и бомбе свих врста и калибара наспрам ручно израђених ракета малог димета и разорности и стрељачког наоружања са по неком противтенковском мином.

Аставља реалну оцену овог догађаја, уз опис поступака и једне и друге стране без сврставања. Нико не спори право Израела да се брани али на начин на који војска то ради, не може у свету да прође без осуде. Није тешко погодити ко их је на то упутио.

Израел има велику срећу што је окружен нератничким народима. Уосталом као што су и Израелци. Корени су им исти. Другачија би слика била да им је држава на неком другом месту. Вероватно не би важили за војну непобедиву силу. Није ни потребно имати војно образовање, па приметити нестручност, нереди, самовољу и недисциплину у борби ОС Израела са Хамасом. Такво стање довело је до непотребне погибије униформисаних припадника и цивила.

Да би ликвидирали једног „терористу“, обично сруше целу вишеспратницу са свим станарима. Изгледа да су им деца омиљена мета јер су означена као будући терористи. Невероватно је како неки у развијеним и „напредним“ државама, као што је и Израел, нису свесни времена у којем живимо. Ера информационих технологија, за чији развој су много дали, показала се као њихов велики непријатељ. Више им не пролазе лажи и манипулације сопственом јавношћу. Сlike понашања и разарања и поред забрана и претњи у земљама Запада, шире се друштвеним мрежама, грађани се ипак окупљају и најчешће дају подршку народу Палестине.

Дејства израелске војске према палестинском народу у Гази окарактерисана су као државни тероризам. Према гласовима из Скупштине УН и Савета безбедности, без неколико уздржаних земаља Запада са Америком на

челу, сви остали су захтевом за прекид борби практично осудили Израел и подржали Палестинце.

Изгледа да ће јеврејски народ после свега виђеног у Гази заувек у свету изгубити статус страдалничког народа из Другог светског рата.

Иако су губици Палестинаца огромни, они не одустају у борби за стварање своје државе, наносећи Израелцима изненађујуће велике губитке у живој сили и техници. Опасно је потценити противника, то сваки добар командант мора да зна и спречи у редовима своје јединице. Очигледно је да Израелци не поштују тај принцип.

Осукобу и стању на терену појаса Газе, може се много више од овога написати, као што је дејство по цивилима, хуманитарној катастрофи, речју о паклу на земљи који постоји захваљујући као и обично, одобрењу „божанству“ званом Америка.

Разочаравајуће је држање арапских и муслиманских владара у односу на сукоб у Гази, што ће кад се све заврши, оставити трајне последице, међу „братским“ државама. Осим много потрошених апела за мир, забринутости и жаљења, никакве друге вајде Палестинци нису видели од „братских“ народа и неких великих сила (Индија, Кина, Турска, Иран) које су по својој снази дужне да заштите слабије, да спрече геноцид, остављајући по страни бригу о бруто друштвеном производу и економским интересима, док се ситуација у свету не санира.

Устраху од Америке, нису смели да се умешају нпр. нападом на територију Израела. Али нико није могао да спречи одлазак на хиљаде добровољаца у појас Газе, да помогну својој браћи, усамљеним храбрим Палестинцима.

Као крајњи резултат овог сукоба могу се навести три чињенице, велико разарање и жртве палестинског народа, осуда израелске државе и поновно истицање палестинског питања у први план.

Све у свему, уз већ разбуктали рат у Украјини, свет се сучељава са великим изазовом. Многи тврде да је Трећи светски рат већ отпочео. За сада су то претеране оцене, али треба учинити све да ратови престану и да се човечанство окрене мирном развоју.

Драгослав Спасојевић

Војна болница у Нишу обележила Дан ветерана

ОДБРАНА ОТАЏБИНЕ ИЗНАД СВЕГА

У кругу Војне болнице Ниш, 4. децембра, поводом Дана војних ветерана, венце на Спомен-обележје положили су делегације Војне болнице Ниш, Града Ниша, Руско-српског хуманитарног центра и удружења која негују слободарске традиције нашег народа, међу којима и Удружење војних пензионера Србије.

У име УВПС Ниш, венац су положили Зоран Јашовић, председник УВПС Ниш и Жарко Лазаревић, председник Подружнице Клуба генерала и адмирала.

Пуковник др сци мед. Вељко Милић, управник Војне болнице Ниш, на почетку је поздравлио присутне и подсетио да је 4. децембар везан за ослобађање Србије од Отоманске империје.

„Данас обележавамо Дан војних ветерана и на тај начин повезујемо војне ветеране од Првог балканског рата до данашњих дана. Тог 4. децембра 1912. године савезничке државе, међу којима је била и наша Србија, потписале су примирје са Отоманским царством. Војни ветерани су добили звање „стари ратник“ и држава је преузела да се стара о њима. На овај начин захваљујемо сенима војних ветерана и живим ратницима који су знали шта је њихова света дужност а то је одбрана отаџбине кад год треба. То је и данас наша дужност и обавеза. Неки од нас ће носити пушку а неки ће лечити повређене и оболеле. Због тога активно подмлађујемо наш медицински кадар, обнављамо медицинску опрему, учествујемо у мировним мисијама, међународним вежбама, помажемо становништву у другом крајевима Србије. Активно радимо у правцу реализације потписивања уговора са РФЗО, за шта још увек нема слуха. Потписивањем уговора Војна болница би попунила болесничке постеље а становништву Ниша и околних општина би повећали квалитет здравствене заштите, за шта се сви заједнички боримо. Свакодневно добијамо позиве од пацијената који су се некада лечили у Војној болници са питањем о томе када ће се створити услови да могу слободно, без плаћања, са упутом из Дома здравља да долазе на преглед. Надамо се да ће овај проблем бити што пре решен на нивоу државе. До тада настављамо да уз помоћ Министарства одбране и наше кровне Управе за војно здравство унапређујемо све видове здравствене заштите, увек поштујући војне ветеране и њихова дела“, рекао је у свом говору др Вељко Милић, управник Војне болнице Ниш.

3. Јашовић

Крушевац

ОБЕЛЕЖЕН ДАН ВОЈНИХ ВЕТЕРАНА

У знак сећања на ослободилачке жртве у ослободилачким ратовима у Србији, цвеће су на Споменик палим јунацима су положили, у име Војске Србије командант Гарнизона Крушевац пуковник Милоша Бубања са сарадницима. У име града Крушевца, венац је положила Јасмина Палуровић, председник Привременог органа Града Крушевца.

Венце су положили и делегација Расинског управног округа, Удружење војних пензионера, представници Организације резервних старешина, СУБНОР-а, Удружења за неговање слободарских традиција, Ратних вој-

них инвалида, Кола српских сестара и други.

Делегацију Удружења војних пензионера Крушевац предводи је председник ГрОд Душан Самарџић.

Избором 4. децембра за Дан војних ветерана, обезбеђен је континуитет са ветеранима из времена балканских ратова, периода када је Србија ангажовала око 12 процената свог становништва у рату и све материјалне и финансијске резерве и уз стварање Балканског савеза са својим суседима успела да се заувек ослободи отоманских стега.

Бригу о ветеранима и задовољењу њихових потреба преузело је Министарство Војно, у оквиру Владе Краљевине Србије за коју су били од животног значаја као борци у ратовима који су уследили и у којима су учествовали.

др А. Симоновски

У Нишу обележен Дан РВ и ПВО

ПОШТА ПАЛИМ ВАЗДУХОПЛОЦИМА

Поводом Дана ратног ваздухопловства и противваздухопловне одбране, у организацији Удружења војних пензионера Србије и Секције летача и падобранаца која је саставни део удружења, одата је почаст припадницима РВ и ПВО палим за слободу Србије од балканских ратова до данас.

Венце на споменик „Икар“ који се налази на Тргу Мија Станимировић и споменик у парку Маргер у Нишу, положили су представници УВПС Ниш, СУБНОР-а Ниш, чланови Друштва за неговање слободарских традиција Србије и Друштва српско-руског пријатељства.

„Поводом Дана РВ и ПВО, 24. децембра, имали смо част и обавезу да одамо почаст припадницима РВ и ПВО палим за слободу Србије, од Балканских ратова до данас. Треба поменути да се данашњи Дан РВ и

ПВО обележава јер је наредбом начелника Штаба Врховне команде, војводе Радомира Путника 24. децембра 1912. године, у ратним условима Првог балканског рата формирана Ваздухопловна команда – прва ваздухопловна јединица Српске војске, са седиштем у Нишу и јединицама на аеродрому Трупалских шума, чије традиције са

поносом негујемо. Честитам Дан РВ и ПВО припадницима и ветеранима ратног ваздухопловства и противваздухопловне одбране“, истакао је у свом говору председник Секције летача и падобранаца пуковник у пензији Јосип Штарк.

3. Јашовић

Информисање генерала и адмирала Србије

СУКОБИ КОЈИ УНОСЕ НЕСПОКОЈ

У Дому ВС у Београду организовано је информисање пензионисаних генерала и адмирала Србије. О ситуацији у свету, са посебним освртом на стање у региону и оружаним сукобима у Украјини и на Блиском Истоку говорио је државни секретар у Министарству одбране

Немања Старовић. У светлу последњих дешавања било је речи и о Косову и Метохији. Државни секретар Старовић и помоћник министра одбране Сениша Радовић су, затим, одговорили на постављена питања генерала и адмирала која су се односила на лечење у војноздрав-

ственим установама, немогућности да се војни осигуранци лече и у цивилним здравственим установама, о потреби да се војне пензије из РФ ПИО врате у Фонд за СОВО, о неоправданом постојању више категорија војних пензија, актуелној стамбеној ситуацији и додели станова путем „брзих прстију“ и другом.

Генерал Миладиновић је државном секретару Старовићу на крају уручио Медаљу српских генерала, значку Клуба и књиге о агресији НАТО-а на СРЈ, чији су аутори чланови Клуба.

У другом делу информисања чланове Клуба је председник Миломир Миладиновић обавестио о Плану обележавања 25-годишњице агресије НАТО-а на нашу земљу и предстојећим изборима у оквиру Клуба генерала и адмирала Србије, са предлогом кандидата за највише дужности.

З. П.

Традиционални ручак чланова Клуба генерала и адмирала Србије

ВИЂЕЊЕ НА КРАЈУ ГОДИНЕ

У Дому ваздухопловства ВС у Земуну приређен је традиционални новогодишњи ручак за чланове Клуба генерала и адмирала Србије.

Окупљеним члановима обратили су се председник Клуба Миломир Миладиновић и председник Управног одбора Лука Кастратовић. Они су сумирали активности и домете Клуба током ове године, оценивши да су сви задаци испуњени, уз најаву информисања које је заказано за 18. децембар. Посебно су говорили о томе да је углед Клуба повећан, што се нарочито одrazilо у иностранству.

Посебно је било речи о обавезама Клуба у вези са обележавањем 25-годишњице од агресије НАТО-а на нашу земљу.

Генерали Миладиновић и Кастратовић су колегама пожелели срећну предстојећу Нову годину, уз најбоље жеље када је у питању здравље.

З. П.

Хуманост на делу

ПОМОЋ ЧЛАНОВИМА

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у новембру 2023. године

НОВОГОДИШЊА ПОДРШКА

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Извршни одбор је на седници одржаној 4. децембра 2023. године, размотрио захтеве достављене у новембру 2023. године и донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

ОпОр Крушевац МИ: 35.000,00 – по члану 17.074,76 динара;
ОпОр Ниш ЈЗ: 43.000,00 – по члану 8.433,25 динара;
ОпОр Зајечар ТЕ: 38.000,00 – по члану 16.936,81 динара;
ОпОр Нови Сад МЈ: 33.000,00 – по члану 16.468,06 динара;
ОпОр Крагујевац АР: 40.000,00 – по члану 18.827,50 динара;
ОпОр Вождовац ДВ: 40.000,00 – по члану 17.356,76 динара;
ОпОр Пожега ТЖ: 43.000,00 – по члану 6.413,14 динара;
ОпОр Крагујевац ЦМ: 35.000,00 – по члану 16.720,96 динара;
ОпОр Ђуприја МД: 35.000,00 – по члану 22.890,37. динара;
ОпОр Панчево ЈЖ: 40.000,00 – по члану 13.005,57. динара;

Б) Здравствено збрињавање

ОпОр Земун ШМ: 25.000
ОпОр Врање ЂС: 30.000
ОпОр Нови Сад ПС: 30.000

Новчана средства су уплаћена на текуће рачуне 7. децембра 2023. године. Захтеви који буду достављени од 1. децембра до 31. децембра 2023. године, биће решавани почетком јануара 2024. године.

Извршни одбор

Током месеца децембра Удружења војних пензионера Ниша је поделило својим члановима неколико десетина бесплатних пакета хемије, које је донирао руководство града Ниша. У подели пакета је учествовала и градоначелница Ниша, госпођа Драгана Сотировски.

Пакети су подељени члановима Удружења са најмањим пензијама, тешко болеснима и ратним војним инвалидима.

Члан УВПС Ниш и инвалид Љубиша Вишњевац је рекао да је позитивно изненађен и да му је драго што су се колеге сетиле да и на овај начин помогну члановима којима је потребна помоћ. Иако је акција симболична, доста им значи. Захвалио је градоначелници Драгани Сотировски и УВПС Ниш.

Дејан Смиљковић је захвалио руководству Ниша на пажњи, са жељом да и даље наставе сарадњу у пружању помоћи члановима којима је помоћ најпотребнија.

З. Јашовић

Седма седница Главног одбора
Скупштине УВПС**МНОГО УРАЂЕНО,
ПРЕДСТОЈЕ
БРОЈНИ ЗАДАЦИ**

У Хорској сали Дома ВС у Београду 26. децембра одржана је седница ГлОд Скупштине УВПС. Седницом је председавао Љубомир Драгањац, председник УВПС. На дневном реду, осим усвајања извештаја са 6. седнице и извештаја о раду између 6. и 7. седнице ГлОд Скупштине УВПС, било је разматрање и усвајање Годишњег

Крајем године се обично подвлачи црта која указује на задатке остварене током минулих месеци, у смислу степена испуњења, поштовања рокова и квалитета учинака. Тада се такође одобрава План рада и План финансирања УВПС за идућу годину. Тај период је испуњен многобројним анализама, оценама, проценама из којих произилазе будући задаци и начин финансирања.

Све тачке дневног реда усвојене су једногласно

плана рада и финансијског плана за 2024. годину, затим усвајање поступка рефундације трошкова доласка на седнице ГлОд и реализација социјалне и хуманитарне помоћи стање, проблеми и предлози.

У периоду од 16. септембра до 12. децембра тежиште рада органа Удружења било је на (1) Решавању статусних питања пензије, (2) разрешењу текућих проблема у органима Удружења, (3) праћењу стања чланства и предузимању мера за учлањење нових чланова и (4) решавању текућих проблема здравствене заштите и стамбеног обезбеђења.

Удружење војних пензионера Србије, између две седнице Главног одбора, решавало је текућа статуса питања од значаја за чланство Удружење и кориснике војних пензија. Многи појединачни захтеви војних пензионера и захтеви општинских-градских органи-

зација који су достављени, а у вези са статусним питањима, правовремено су решавани и достављани надлежним институцијама.

**Достојанствено обележене
три деценије рада**

Поред захтева и достављених одговора од значаја за војне пензионере, организоване су припреме за обележавање 30-те годишњице Удружења војних пензионера Србије. У том смислу урађена су признања за општинске-градске организације, позивнице за званице и госте, а дописи за министра одбране и директора РФ ПИО. Позвано је више од 50 званица из Министарства одбране, Војске Србије, представника удружења са којима сарађује УВПС и цивилним органима. Свечана академија је одржана 15. септембра у сали Дома Војске. Акаде-

мији је присуствовало више око 40 високих званица и гостију из Министарства одбране, Војске Србије, председници општинских-градских организација УВПС, представници сродних удружења, чланови Главног одбора, Скупштине УВПС и више од 200 војних пензионера из готово свих општинских организација УВПС. Свечаност је отпочела Државном химном „Боже правде“ у извођењу Мешовитог хора Уметничког ансамбла „Станислав Бенички“ а потом је, председник УВПС поднео реферат о раду УВПС у протеклих 30 година. На крају излагања председника УВПС и гостију уследио је наступ Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бенички“ са богатим културно-уметничким програмом.

У раду Удружења војних пензионера Србије сачињено је и више информа-

Овога пута није било много учесника у расправи

ција и достављено општинским-градским организацијама. Поред тога, а на основу Статута Удружења војних пензионера Србије, сачињена је информација у вези са организацијом информисања и излагањем гласила „Војни ветеран“, и достављена општинским – градским организације да се о садржају изјасне.

Скупштине су одржане у организацијама УВПС Нови Београд, Земун, Панчево, Пожаревац, Ваљево, Нови Сад, Чачак, Пожега, Ужице, Крушевац, Кргујевац, Ниш и Зајечар. На скупштинама је и обележена 30 – годишњица рада и функционисања УВПС. Скупштине се успешно организоване и одржане по плану. Скупштина организације УВПС Нови Београд је организована у Лозници и при томе посећено Спомен-обележје Колубарске битке у Текеришу и родна кућа Вука Караџића у Тршићу.

У извештајном периоду између две последње седнице Главног одбора, Извршни одбор Главног одбора је активно радио на решавању здравствене заштите војних осигураника.

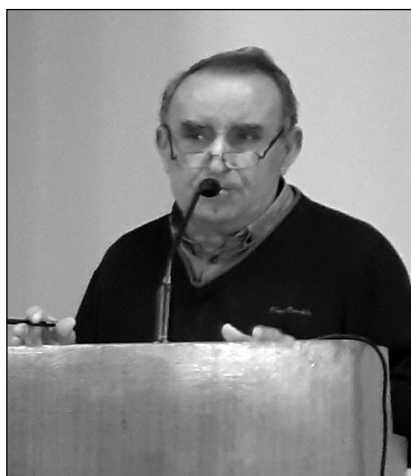
На нивоу примарне здравствене заштите стање је без неких битних промена.

ВМЦ Карабурма на матичној локацији ради са војним осигураницима (обављајући и прегледе војних пензионера за возачке дозволе), без могућности да за сада реше питање рада апотеке због кадровских проблема.

Конечно електронски картони и рецепти

Уврежена је нада да ће се наћи кадровска решења за активирање лабораторије у амбуланти „Бежанијска коса“, као и повратак рада одређених специјалиста у амбулантама

Подаци који отклањају недоумице ШТА КАЗУЈУ БОДОВИ

Остоја Поповић

Помоћ војним пензионерима се додељује на основу Правилника о додели социјалне и хуманитарне помоћи у Удружењу војних пензионера Србије. То се чини по три основа: материјално стање, здравствено збрињавање и ванредне околности.

Од од 1. јануара до 31. децембра 2023. године, решено је 192 захтева и исплаћено 5.698.000,00 динара или у просеку 29.700,00 динара. Написана су решења о признавању права на доделу помоћи и достављена председницима општинских-градских организација. Није било ни једне жалбе, односно приговора, на доделу те врсте помоћи.

Од 1. септембра 2013. године, та врста помоћи додељена је за 3.118 чланова УВПС, којима је исплаћено око 87,5 милиона динара.

Скупштина Удружења војних пензионера Србије је на седници од 15. септембра

2023. године усвојила измене Правилника, тако што је број општих бодова са 20 (двадесет) повећан на 27 (двадесет седам), односно са 22.250,00 на 30.000,00 динара, са вредношћу бода од 1111,10 динара. Од 1. октобра вредност бода је увећана за 5,5% и износила је 1.172,37 динара. Вредност бода од 1. јануара 2024. године, износи 1.345,88 динара, то јест увећана је за 14,8%, за колико се увећавају и пензије. Значи, помоћ се, по материјалном стању, може дати кориснику чији укупни приход по члану породичног домаћинства, које је дужан да издржава по закону, не прелази 36.338,76 динара и може се добити једном у једној години. По здравственом збрињавању није било измена и остају прописани услови.

Чланом 6. Правилника је прописано да се износ једнократне новчане помоћи утврђује у зависности од расположивих средстава и броја поднетих захтева, а најмање у вредности од 30 општих бодова, увећаних за по 5 општих бодова за сваког издржаног члана домаћинства.

Од 1. октобра 2023. године, вредност бода је 1.172,37 динара, тако се са 30 општих бодова, добија износ од 35.171,10 динара, колико би добио самац који

→ НАСТАВАК

„Церак“ и „Бежанијска коса“. Такође и апотеке у ВМЦ Карабурма. Као и прошле године, Управа за војно здравство је на време набавила вакцине против сезонског грипа, тако да су војни осигуранци могли да се вакцинишу у оптималним терминима.

Позитивни помаци на нивоу секундарне и терцијалне здравствене заштите настављени су, иако пацијенти нису задовољни брзином и дужином заказивања за одређене специјалности и дијагностичке процедуре (урологија, кардиологија, операције колена и кука ...).

Фонд за СОВО је након завршетка рада на „Одлуци о здравственој картици војних осигураника“ радио на имплементацији е-бебе, е-рецепата и усклађивања и компатибилности војног са цивилним здравственим информационом системима.

Управа за традицију, стандард и ветеране МО још није одговорила на иницијативу за изградњу војног геронтолошког центра.

Упућен је званични захтев управнику ЦВМУ „Београд“ за одржавање састанка, како би се лакше дошло до решења здравствених проблема, а и начелнику Војномедицинске академије.

У народном периоду у скупштинској процедури ће бити бити и дуго најављивани Закон о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника, као и законска и подзаконска акта која ће омогућити реализацију и примену здравственог информационог система у војном здравству.

Станова ни за лек

У периоду између две седнице ГлОд није било доделе станова, тако да је стање на ранг-листама остало непромењено. Имајући у виду да су у међувремену расписани избори (17. децембра на свим нивоима) и да је Влада Р. Србије, а и министар одбране у техничком мандату не очекује се додела станова како за оне из стамбеног фонда МО, тако и за станове за припаднике снага безбедности које финансира Влада.

У СВЛ бр. 38 од 1. новембра 2023. г. донет је Правилник о изменама и допунама правилника о решавању стамбених потреба у МО и Војсци Србије, а којим се регулише поступак у вези са откупом станова, као и могућност отплате на рате. Ова измена Правилника односи се само на станове који су добијени од стране стамбеног органа МО, а не за станове које финансира Влада за припаднике снага безбедности.

Пеавилник објављен у СВЛ бр. 38, достављен је свим Оп. и Гр. организацијама на даље упознавање заинтересованих чланова.

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи у Удружењу војних пензионера Србије, Удружење је материјално најугроженијим и

испуњава услове за доделу једнократне новчане помоћи. За сваког члана се тај износ увећава за 5 бодова.

Чланом 14. Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи у Удружењу војних пензионера Србије је прописано:

„У периоду између две седнице Скупштине Удружења војних пензионера Србије, Главни одбор Скупштине Удружења војних пензионера Србије може по потреби повећавати или смањивати број општих бодова из члана 6. овог правилника“.

Од 1. јануара. 2024. године, вредност општег бода је увећана за 14,8% за колико се увећавају пензије и износиће 1.345,88 динара.

Са 30 општих бодова, и вредношћу бода од 1.345,88 динара, добија се износ од 40.376,40 динара, колико би требао да добије самац који испуњава услове за доделу једнократне новчане помоћи. За сваког члана се тај износ увећава за 5 бодова. Са износом од 30 бодова, вредношћу бода од 1.345,88 динара, и повећањем броја чланова Удружења који испуњавају услове, не би се могли у једном месецу решити сви достављени захтеви. Заправо, не би се могли исфинансирати, јер би износи за исплату по једном захтеву били велики.

Поред тога број чланова се сваког месеца смањује. Тако је број чланова од 30. новембра 2022. до 30. новембра 2023. године, мањи за 835 лица или у просеку око 75 у сваком месецу. Тренд смањења ће се наставити и у наредној години. Смањењем бројног стања, смањује се и износ чланарине. Број војних пензионера се такође смањује у просеку за око 69 у сваком месецу.

- Пензионера је 31.12.2022. било..... 32.813,

- Чланова Удружења је 31. новембра 2022. било .....16.481.

- Пензионера је 31. октобра 2023. било 32.120

- чланова УВПС је 30. новембра 2023. Било 15.646

Чланова УВПС је мање за 835 или у сваком месецу у просеку за 75, а пензионера је мање за 693, или у просеку у сваком месецу за 69.

Тако је, према подацима Дирекције Фонда ПИО, број војних пензионера у односу на број чланова Удружења око 50,00%.

Главном одбору Скупштине Удружења војних пензионера Србије је на седници одржаној 26. децембра 2023. године предложено да се број општих бодова са 30 смањи на 20, о чему одлучује Главни одбор Скупштине Удружења, како је и прописано чланом 6. Правилника.

Смањењем на 20 општих бодова, и вредношћу бода од 1.345,88 динара, износ за исплату би износио 26.917,60 динара, колико би требао да добије самац који испуњава услове за доделу једнократне новчане помоћи. За сваког издржаваног члана тај износ се увећава за 5 бодова.

Предложеном изменом би се омогућило да се достављени захтеви, у једном месецу, сви реше.

Главни одбор Скупштине Удружења војних пензионера Србије је на седници одржаној 26. децембра 2023. године усвојио предлог, тако да се од 1. јануара 2024. године, по материјалном стању, износ одређује на 20 бодова и увећава за по 5 бодова за сваког издржаваног члана. По здравственом збрињавању услови остају непромењени и може се и по једном и по другом основу доделити једном током године.

Остоја Поповић

тешко болесним члановима додељивало једнократну социјалну и хуманитарну помоћ. У периоду од 1. септембра до 30. новембра 2023. године помоћ је додељена за 37 члана Удружења и исплаћен износ од 1.247.000,00 динара, или у просеку око 33.700,00 динара. Захтеви достављени до 30. новембра 2023. године су решени и исплаћени, написана решења о признавању права на помоћ и достављена општинским-градским организацијама. Није било приговора на доделу ове помоћи.

Недовољан прилив нових чланова

У извештајном периоду од 1. септембра до 30. новембра 2023. године у Удружење се добровољно учланило, односно, примљено је нових 23 члана. Од тога Градска организација Нови Сад је примила - 9 чланова,

ГрОр Ниш - 6; ГрОр Нови Београд - 4, ОпОр Прокупље - 1, ОпОр Панчево - 2 и ГрОр Чачак – 1 новог члана. За све новопримљене чланове су урађене чланске карте и достављене општинским-градским организацијама. Самостално је из Удружења иступио 13 чланова и то: из Општинске – градске организације Нови Београд - 3, ГрОр Ниш - 3, ГрОр Вождовац - 2, ОпОр Параћин - 2, ГрОр Краљево - 1, ОпОр Пирот - 1 члан. Од 1. септембра до 30. новембра 2023. године у Удружењу је мање 160 чланова.

Организација је све малобројнија. Старешине које одлазе у пензију, а сада их је значајније мање него у ранијем периоду, не желе да се учлапе у УВПС јер им је превасходни циљ да нешто раде, како би породицама обезбедили бољи стандард.

.3. П.

У Дому ВС у Београду одржана престижна трибина и изложба

МУДРОСТ ЈЕ ОРУЖЈЕ ЈАКИХ

Присутни су имали прилику да се, први пут, упознају са радом Војнообавештајне службе у миру и рату, њеном месту, улози, значају и доприносу безбедности земље

Учесници трибине излагањима су побудили пажњу присутних

Изложбом је представљено оно што до сада није виђено

Након одржаних трибина у Панчеву и Нишу, 13. децембра у Дому ВС у Београду реализована је трибина и отворена изложба „Мудрост је оружје јаких“. Реч је о историјату Војнообавештајне службе Србије и организацији удружења Ветерани Војнообавештајне службе Србије и уз сарадњу са Министарством одбране Републике Србије.

На трибини су говорили проф. др Бранко Крга, генерал-пуковник у пензији, бивши челник Војнообавештајне службе и начелник Генералштаба ВС, пуковници у пензији проф. др Милоје Пршић, Љубинко Кнежевић, Драган Радулац и Велибор Базовић.

Присутни су имали прилику да се, први пут, упознају са радом Војнообавештајне службе у миру и рату, њеном

месту, улози, значају и доприносу безбедности земље, а и другим појединостама које су карактерисале сву сложеност рада у условима међународне изолације, унутрашњих немира, директних непосредних претњи највећих светских сила и агресије НАТО-а на нашу земљу.

На трибини су биле обрађене теме: (1) Историја настанка и развоја војнообавештајне службе, (2) Војнообавештајна извиђачка и аналитичка делатност у 20 веку, (3) Војнообавештајна оперативна делатност у мирnodопским и ратним условима, (4) Електронско извиђање и обрада података и (5) Војна дипломатија у условима настанка кризе и ратним ситуацијама.

Трибини у Београду присуствовали су начелник Кабинета МО бригадни

генерал Горан Момчиловић, представници Војнообавештајне агенције, Управе за традицију, стандард и ветеране МО, декан Факултета дипломатије и безбедности проф. др Радојица Лазић са студентима, представници Савеза организација резервних војних старешина са бригадним генералом у пензији Синошом Кресовићем и др Милојком Николићем на челу, чланови Клуба генерала и адмирала које је предводио генерал-потпуковник у пензији Миломир Миладиновић, Удружења војних пензионера Србије, Савез удружења потомака ратника Србије 1912 до 1920, Ветерана 72. специјалне, Ветерана Службе безбедности и Војне, полиције коју је предводио генерал-мајор у пензији Тодор Петковић, Ветерана Ратне морнарице, Удружења „Подморничар“, пензионисани припадници војнообавештајне службе, и грађани Београда.

Након предавања и дискусије, председник Управног одбора удружења Ветерани Војнообавештајне службе Србије Градимир Јовановић је захвалио присутнима који су присуствовали трибини, а потом и стручним сарадницима на уложеном труду. Посебну захвалност упутио је припадницима ВОА која је омогућила приступ архивској грађи и уступила део архивског материјала за израду изложбене поставке. Потом су додељена признања стручним сарадницима за изузетне и посебне заслуге у реализацији пројекта, захвалнице Медија центру „Одбрана“ за организацију и сарадњу у реализацији трибине и заслужним члановима удружења који су учествовали у реализацији пројекта.

Након одржане трибине присутни су у атријуму Дома Војске Србије имали прилику да погледају изложбу „Мудрост је оружје јаких“, на којој је приказан историјат Војнообавештајне службе Србије од формирања првих организацијских целина до краја 20 века. За учеснике организован је скроман коктел, током којег су могли да разговарају са предавачима и представницима удружења.

Реализацијом пројекта „Мудрост је оружје јаких“, за који је Министарство одбране обезбедило додатна средства, удружење је у потпуности остварило циљ пројекта, успешно промовисало војни позив и пробудило код студената и младих старешина посебно интересовање за области војнообавештајне делатности, електронског извиђања, криптозаштите и криптоанализе.

С обзиром да на то да ће се у 2024. години обележити 140 година од формирања Војнообавештајне службе Србије, планира се да се трибина и изложба реализују у регионалним центрима и градовима широм Србије.

Скупштина Општинске организације УВПС Палилула-Стари Град

ПЕНЗИЈЕ ВРАТИТИ У ФОНД ЗА СОВО

Седница Скупштине ОО УВПС Палилула-Стари Град одржана је 21. децембра у просторијама те организације. Скупу су присуствовали председник УВПС Љубомир Драгањац и председник Извршног одбора Зоран Вучковић.

Председник Драгањац и Вучковић су окупљеним делегатима телеграфски представили све важно што је урађено у УВПС у последњих неколико месеци и најавили шта ће чинити у наредном блиском периоду.

Извештај је поднео председник ОО Ђорђе Марковић. Он је на почетку рекао да је током 2023. године обележено 30 година од оснивања УВПС. Оснивачка Скупштина, подсетио је, одржана је 16. септембра 1993. године. Прво је донет Статут и изабрано руководство, које је одмах почело да ради на формирању градских и општинских организација, у циљу деловања за бољи правни и материјални положај војнопензионерске популације. Организација је пружала помоћ војним пензионерима у остваривању основних права из области: (1) пензијског, инвалидског, здравственог осигурања и социјалне заштите; (2) достављања предлога државним органима за побољшање материјалног положаја и статуса војних пензионера; сарадњи са органима Фонда за социјално осигурање војних осигураника, (3) организовање излета и других облика рекреације и релаксације; (4) пружање помоћи оболелим чла-

нима; (5) посете музејима и историјским споменицима ради неговања традиције и патриотских осећања и (6) сарадња са другим удружењима и организацијама.

Једна од основних одлика Удружења јесте да је увек деловало кроз институције система.

Активност удружења Главног одбора и општинских организација, највише је дошло до изражаја приликом закидања пензија у два случаја. Спорови су вођени више од шест година, али су успешно завршени.

Према Марковићевом тумачењу нека од тежишних питања у наредном периоду биће: захтев за враћање пензија у Фонд за СОВО, зашта до сада у Министарству одбране и ГШ још нема довољно разумевања; не постоје јасни критеријуми за решавање стамбених питања (неприхватљиво је да предност имају они који су бржи у подношењу захтева); и даље захтевати повраћај одузетог дела пензије од 2014. до 2018. године, без обзира на чињеницу да је Суд у Стразбуру одбио претходне поднеске у вези са враћањем умањених пензија.

Општински одбор остварује веома успешну сарадњу са Градском организацијом пензионера, чије просторије користи, затим са Удружењем здравствених радника Србије.

-Посматрано у дужем временском периоду, услед природног одлива, бројно стање чланова има тенденцију

сталног опадања, јер немамо прилив нових, с тим у вези и наши приходи имају тенденцију смањења. Из тих разлога имамо само два лица по уговору о привременим и по временним пословима. Број чланова по годинама био је следећи: 2004. године - 677 чланова (431 војни пензионер и 244 породичних пензионера); 2019. године број чланова је опао на 420. На почетку 2023. године наше бројно стање је 245 чланова, од којих је у Старом граду само 33 члана, а на Палилули 212 чланова. Превлађују породич-

ни пензионери, нагласио је Ђорђе Марковић.

На скупу је речено да је веома битно да се очува куповна моћ пензија. Уколико инфлација до краја године буде 8,5% уз повећање пензија од 5,5% и најављених 14,8% од 1. јануара наредне године, биће то веома позитиван тренд. Јер плате, као раније, не могу да расту двоструко брже од пензија.

У извештају је речено да је на делу испољена брига и помоћ материјално угроженом члановима, остварено је непрекидно информисање чланова о условима и начину остваривања њихових права, организоване су посете болесним члановима. Једнократну новчану помоћ редовно остварују два пензионера која су у тешком материјалном положају.

Новчаним средствима се располаже рационално у складу са важећим прописима за ту област. Чланови имају право на бесплатно коришћење базе на „Таш“ сваког радног дана од 12 до 13 часова.

За наредни период су одређени задаци: пружање помоћи за остваривање права из области социјалне и здравствене заштите; благовремено информисање о свим одлукама које доноси Главни одбор; радити на организацији излета, дружења чланова и посете важним историјским споменицима; наставити са хуманитарним радом и биласком најстаријих чланова; наставити сарадњу и дружење са другим организацијама и удружењима; пружати пуну подршку Главном одбору у борби за остваривање права у свим областима.

-На крају, као закључак, да истакнем да смо поред бројних проблема са којима се суочавамо, успешно радили и извршавали обавезе, али треба и можемо да радимо боље у наредном периоду, рекао је Ђорђе Марковић.

З. П.

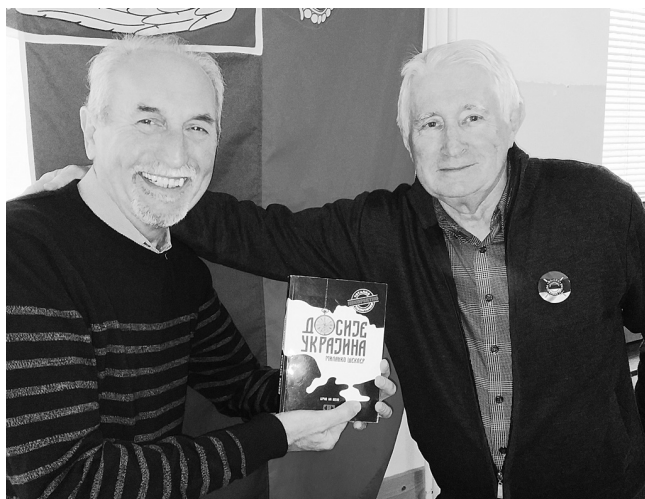
Скупштина градске организације УВПС Звездара-Гроцка

ВАПАЈ ДА АПОТЕКА ПОЧНЕ ДА РАДИ

Дуго војне пензионере оптерећује закатанчена аптека на
ВМЦ Карабурма. Сва досадашња обраћања надлежним
институцијама нису дала резултате.

Било је веома
весело

Милорад Бодрожић
је примио књигу из
руку Милорада
Лалића

У просторијама УВПС Звездара-Гроцка у улици Душана Радовића 9А, 21. децембра одржана је седница Скупштине. Присутни су били делегати из месних одбора УВПС Звездара, Старо и Ново Миријево. Дневни ред седнице поред осталих тачака, имао је и две врло битне: (1) извештај о годишњем раду УВПС Звездара-Гроцка, и (2) три деценије од оснивања и рада Општинског одбора Звездара.

Седницу је отворио и водио пред-

седник Милован Лалић. Током излагања извештаја казао је да су чланови општинског одбора личним ангажовањем пружају помоћ члановима у области здравствене заштите, обезбеђујући им добровољне даваоце крви за операције, помажу им при бржем заказивању здравствених прегледа на ВМА, као и на томе како да на најлакши начин прикупе потребне налазе, шта је потребно учинити да остваре право на туђу негу и помоћ... Члановима се пружа помоћ из опште и стручне

проблематике. У оквиру опште правне помоћи истиче се члан општинског одбора Бранислав Ковачевић. Стручну помоћ, без накнаде или уз скромну накнаду пружа адвокатска канцеларија Јове и Емилијана Борић.

Оцењено је да је „Војни ветеран“ квалитетно обрађивао питања из области живота војних пензионера, а посебно актуелности везане за војне пензије.

Културне садржаје чланови Удружења упражњавали су кроз дружења уз музику, излете у организацији општина Звездара и Гроцка, одласком на плесне вечери у месне организације цивилних пензионера Старо и Ново Миријево. Без обзира на помоћ коју пружа руководство УВПС, стамбено питање, према евиденцији која се води, нису решила три члана са стажом дужим од 30 година.

При сваком окупљању чланова, на позитивну атмосферу чланова утиче хармоникаш Веља, који је и почасни члан УВПС Звездара-Гроцка.

Члан Општинског одбора Бранислав Ковачевић је, за закуску на крају скупштине је припремио квалитетне пихтије, које су постале традиција овог општинског удружења, а присутни чланови су били врло задовољни квалитетом.

На скупу је изнет и предлог да би се требало приступити изради и треће монографије УВПС. Без обзира што је примећен напредак у војном здравству, око лечења војних осигураника, примећује се, да има доста слабости везаних у функционисању унутрашње организације. То се поткрепљује чињеницом да неколико хиљада војних осигураника, након преузимања рецепата на ВМЦ Карабурма, по лековима морају ићи у војну апотеку на Славији, а у питању је само један апотекар који би лекове издавао на ВМЦ Карабурма. Очекујем да ће вапај војних осигураника ове организације, вероватно и оних из Панчева, Баната и околних општинских удружења пробудити размишљање надлежних из војног здравства да овај проблем реше на опште задовољство војних осигураника.

Лалић истакао да ће се и у будућем периоду давати пуна подршка руководству УВПС у борби за остварење законских права у области социјалне, здравствене, стамбене и правне сигурности.

Најактивнијим члановима Општинског удружења, додељене су књиге. Признање књигом за несребичан допринос у решавању животних питања људи су награђени председник Извршног одбора ГО Зоран Вучковић и главни и одговорни уредник „Војног ветерана“ Звонимири Пешић. На признањима је захвалио члан Општинског одбора УВПС Звездара-Гроцка Милорад Бодрожић.

Дружење је настављено уз песме и музику.

М. Л.

Њено величанство
официрска сабља
М.1895/1995.

Отворена изложба „Са стилем, из богатог историјског наслеђа
– Српска официрска сабља“

СИМБОЛ ВИТЕШТВА, ОФИЦИРСКОГ ПОЗИВА И СЛАВЕ

Истраживања за избор особене официрске сабље одвијала су се од 1993-1995. године. Опредељена је сабља из 1895. године, јер је 3.000 официра по новим прописима и Указу краља Александра I Обреновића опасало сабљу изгледа данашње сабље. То је уједно и објашњење зашто редизајнирана српска официрска сабља носи ознаку М.1895/1995.

Директор Медија
центра „Одбрана“
Биљана Пашић и
генерал Миломир
Миладиновић,
написао је
правила о
завештању
сабље

Аутор
редизајнираних
сабљи
Душица
Велемир
Танасковић

Изложба „Са стилем, из богатог историјског наслеђа – Српска официрска сабља“, отворена је недавно у Малој Галерији београдског Дома ВС. Програм редизајнираних сабљи, намењених афирмацији војне професије и очувању традиције дело је ауторке Душице Велемир Танасковић.

Више деценија „Статус стил“ излаже редизајниране сабље са циљем очувања богатог историјског наслеђа. Ауторка је у израду сабљи верних оригиналима, које се чувају у Војном музеју у Београду и

Народном музеју у Ваљеву, унела и уметничко-занатску оригиналност, те се оне, уместо репликама, могу сматрати аутентичним коадаима.

Уметничка радионица „Статус стила“

Присутне је најпре поздравила пуковник Биљана Пашић, директор Медија центра „Одбрана“.

–Шта официрска сабља значи за официра није потребно много појашњавати. Она је део традиције, у миру она је део најсве-

чанијег чина у животу официра, у рату – она је оружје славе. Оно које се не вади без повода – и не враћа без части.

Данас смо окружени најлепшим примерцима сабљи и бодежа из уметничке радионице „Статус стила“. Али да те сабље изгледају овако како их данас видимо – најзаслужнија је једна жена - Душица Велемир Танасковић. Она је официрским сабљама уденула уметнички печат, дух славних времена. Душица је у њихову израду, поред најквалитетнијих материјала, унела и уметничко-занатску оригинал-

Уз антрфиле *Сабља Јакова Ненадовића и Проте Матеје Ненадовића*

Производи којима се негују традиције МАЧЕВИ И САБЉЕ ПОНОСА

Из богатог производног асортимана се издвајају српски средњовековни мач, који је у средњем веку, што би данас рекли, био наш бренд, затим шпада или кратки мач, па парадни бодеж КоВ, РВ и ПВО и морнарички.

Сабља Јакова Ненадовића и Проте Матеје Ненадовића, као подсећање на стварање модерне државе, с почетка деветнаестог века. Оригинални примерци налазе се у Муселимовом конаку Народног музеја у Ваљеву.

Затим сабља Франтишека Александра Заха, заслужног за оснивање високог војног школства у Србији, средином деветнаестог века. Један примерак редизајниране Захове сабље налази се на Војном универзитету у Брну.

ност, те оне нису пука реплика музејских експоната, већ се заиста могу сматрати аутентичним уметничким делом, рекла је Пашић и наставила:

-Да официрска сабља данас поново има истакнуто место у протоколу Војске Србије, заслужни су и наши данашњи говорници – свако на свој начин.

Генерал Ковачевић је заслужан што је официрска сабља постала део церемоније проглашења најбољих кадета Војне академије, адмирал Антић је исто учинио са Школом националне одбране, а генерал Миладиновић је први учествовао у уручењу сабље у Корпусу Специјалних јединица 1995. године, а недавно је своју официрску сабљу пренео у наслеђе свом унуку, казала је Пашић.

све што чини једну изложбу потпуном. Посебна захвалност и директорки галерије Медија центра „Одбрана“ Јелени Кнежевић.

Захваљујем присутним изузетним официрима српске војске, који су својим учешћем увеличали ову изложбу: контраадмиралу Бошку Антићу и генералима Миломиру Миладиновићу и Видосаву Ковачевићу. Сваки од њих је заслужан што у српској јавности већ скоро тридесет година српска официрска сабља, на најлепши и најсвечанији начин, слови као вредна награда појединцима и институцијама. Требало је лично и професионално храбрости, упорности и знања, да се супротставе, у тим временима опасним оспораванима. Али били су свесни колики значај у подизању морала, достојанства и части, допринели увођењу српске официрске сабље у војни живот српске војске и ниституционалне оквире државе Србије.

Захваљујем мом сарадничком тиму на труду. Неки од њих нису са нама попут Зорана Николића и Слободана Сучурије.

Пред вама су редизајнирани примерци из богатог српског културног наслеђа централно место припада српској официрској сабљи м.1895/1995, која увек има угравирани етички мото „Не вади ме без повода, не враћај ме без части! То је обавезујући кодекс. До тада ни једна сабља није аутентично могла тако да се назове српском. То је био дуг процес истраживања са мојим сарадницима. У томе је учествовала и кустос Војног музеја у Београду Бранка Милосављевић. Истраживања су се одвијала од 1993-1995. године. Опредељена је сабља из 1895. године, јер је 3.000 официра по новим прописима и Указу краља Александра I Обреновића опасало сабљу изгледа данашње сабље. То је уједно и објашњење зашто редизајнирана српска официрска сабља носи ознаку М.1895/1995.

сабљом о појасу - симболом њихове класе. Корак по корак, и данас се Српска сабља уручује најбољим у војним школама, при том се понекада заборави какав је пут до тога пређен, па због тога и намерно изговарам ове речи. Данас се то чини у Скупштини пред државном елитом где нема места за оне који су увели ово знамење, а понекада због сујете трпили и негативне последице. Ја и даље тврдим да то треба чинити на историјским местима - иапр. на Мишару, на Мачковом каму, поред родних кућа Степе Степановића, Живојина Мишића..., на Враћевом брду, поред Споменика Танаску Рајићу...

Данас се Српска сабља чува на почасном месту у дому добитника, поклања наследницима и с поносом показује. Можете замислити какве емоције је изазвала сабља коју је испред ковчега генерала Цвјетка Савића, начелника Генералштаба Војске Републике Српске, носио његов син Никола и испред ковчега легендарног команданта 549. моторизоване бригаде „Цар Душан Силни“, генерала Божицара Делића...

Поштована Душице, хвала Ти на овом дивном делу, које су остварила са својим сарадником Слободаном Сучуријом. Хвала онима који су омогућили да слушаоци набаве ово знамење, пре свих некадашњим председницима општина Шабац, Марку Максимовићу, Аранђеловцу. Ивовићу, Горњег Милановца, Дражмиру Марушићу...

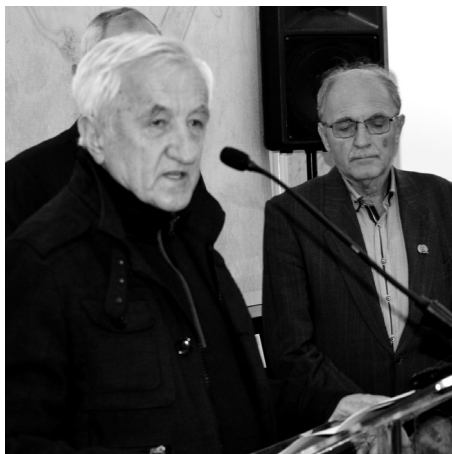
Генерал-потпуковник у пензији Миломир Миладиновић, такође је један од „бораца“ за увођење српске официрске сабље у војне церемоније. Први је учествовао у уручењу сабље у Корпусу Специјалних јединица 1995. године, а недавно је своју официрску сабљу пренео у наслеђе унуку. Обраћајући се посетиоцима изложбе, сабљу је окарактерисао као „хладно, али истовремено и хумано оружје, симбол части и витештва“. Генерал Миладиновић има заслуге и због увођења правила у наслеђивања сабље која је он написао, а доследно се примењују.

Церемонија проглашења најбољих кадета Војне академије, такође је увеличана доделом српске официрске сабље, што је заслуга генерал-мајора у пензији Видосава Ковачевића. Он је указао на велики труд и залагање људи, које стоји иза поновног „оживљавања“ српске официрске сабље као статусног симбола, односно симбола официрске части. **З. П.**

Сабље уручивати на историјским местима

Контраадмирал Антић присетио се уручивања српске официрске сабље слушаоцима 40. класе Школе националне одбране у Орашцу, описујући га као „највеличанственији тренутак у свом војничком животу“. Овим чином официрска сабља постаје део завршне церемоније сваке класе Школе националне одбране.

-А након свечаног дела, у коло културно-уметничког друштва у народним ношњама хватају се слушаоци са

Први увео доделу сабљи на завршетку ШНО контраадмирал *Бошко Антић*

Не вади ме без повода, не враћај ме без части

Обраћајући се присутнима Душица Велемир Танасковић је рекла:

-Захваљујем директорки Медија центра „Одбрана“ пуковнику Биљани Пашић, која је заслужна за иницирање и реализацију изложбе у галеријском простору величанственог Дома војске, историјског споменика културе. Са својим сарадницима је безрезервно и професионално урадила

Из Ратног дневника генерал-пуковника Небојше Павковића

АКЦИЈА „РУГОВА“

Терористичке акције Шиптарско-терористичке снаге изводе препадима дејствима и заседама на снабдевачке колоне, патроле и појединачна возила ВЈ и МУП-а. То је приморало Команду Приштинског корпуса да планира акцију „Ругова“.

Носилац борбених дејстава су јединице МУП-а. Команда Приштинског корпуса је после „Сугестија“ из ШВК кориговала одлуку, без обзира што је акција већ почела.

Док разговарамо, поново зове генерал Љубиша Стојимировић. Извештава да је на Командно место „3“ стигла информација из Оперативног центра РВ и ПВО да је у 18.20 часова погођен авион изнад Прокупља који је пао у рејону Белољина. Поред тога, у 18.35 часова погођен је непријатељски авион изнад Алексинца, који се срушио у рејону села Вукања и Шурић. Информацију је потврдила Управа за електронско извиђање и противелектронска дејства. Организован је претрес терена. Наређујем му да координира ангажовање јединица на претресу терена и да ме извештава.

Генерал Лазаревић наставља да говори о акцији „Ругова“. Каже да је Команда Приштинског корпуса још средином марта 1999 године дошла до података да се у овом неприступачном региону налазе ШТС из састава 136. бригаде ФАРК, јачине око 500-800 људи. Штаб Бригаде је у селу Кућиште. Тамо се налазе центри за обуку терористаи снабдевање ШТС наоружањем и животним намирницамакоје се дотурају из Албаније и Црне Горе. Тако је Ругова постала сигурна база за скривање ШТС, које су после успешних акција МУП-а и Војске у региону Дукађини, спас нашле у том региону. После одмора и попуне те исте ШТС се враћају у своје матичне зоне и настављајутерористичке акције.

Команда Треће армије је преко ГШ ВЈ организовала садејство са Другомармијомради затварања праваца који из Црне Горе водена Косово и Метохију, преко Руговске клисуре. Са почетком агресијеНАТО-а Руговска клисура је још више добила на значају. ШТС су поседањем села Малии Велики Штупељ, Дрељеи Аџовићи ставиле под контролу комуникацију Пећ – превој Чакор и прекинуле везу Косова и Метохије и Црне Горе. Тиме је значајно угрожен десни бок зоне одбране Приштинског корпуса.

Терористи у клопци

Знам да сам о овом проблему рефериисао врховном команданту, 12.априла 1999. године, приликом образлагања одлуке за употребу Трећеармије у одбрани од НАТО агресије. Схватајући озбиљност проблема и тренутну оперативнотактичку ситуацију на Косову и Метохији, врховни командант, председник СРЈуго-

Небојша Павковић

славије, Слободан Милошевић, наредио је да се тај проблем реши енергичном употребом јединица МУП-а, посебно Јединице за специјалне операције и Специјалне антитерористичке јединице, уз садејство јединица Приштинског корпуса. Лазаревић ме подсећа „да ме је КомандаПриштинског корпуса 15.априла 1999. године известила о повећаној концентрацији ШТС у селима Мали Штупељ–Кучишта, Ђафа Хајла,и к.1.884и да су интензивиране терористичке акције на комуникацији Пећ–Чакор, да им је циљ овладавање и потпуна контрола превојем Чакор, ради спречавања довођења снага ВЈ из Црне Горе и слабљења јединица Приштинског корпуса на Првом појасу одбране“. Наставља да реферише да су идентификоване 136. и 163. бригада ОВК Оперативне зоне „Дукађини“ и да су се јединице ФАРК-а интегрисале у ОВК. На погодним објектима око комуникације, и у селима, извршили су утврђивање и запречавање минским пољима и минама изненађења.

Терористичке акције изводе препадима дејствима и заседама на снабдевачке колоне, патроле и појединачна возила ВЈ и МУП-а. То је приморало Команду Приштинског корпуса да планира акцију „Ругова“. Носилац борбених дејстава су јединице МУП-а. Команда Приштинског корпуса је после „Сугестија“ из ШВК кориговала

одлуку, без обзира што је акција већ почела. Акција се не одвија према планираној динамици и траје већ пет дан. Генерал Лазаревић реферише разлоге: „Ви добро знате ситуацију као и ја. Практично дејства су почела 18. априла 1999.године у 6.00 часова и трају још увек. Разлога има више. Терен је изузетно тежак, па претрес од стране јединица МУП-а иде споро. Терористичке базе су добро утврђене, а ШТС су схватиле да се налазе у окружењу, односно у клопци. Због тога пружају жилав отпор и очекују помоћ са Косова и Метохије и из Црне Горе. Наше јединице се добро држе. Имамо контакт сасвим јединицама Друге армије. Затворен је правац Пећ–Рожај–Косовска Митровица–Тутин–Нови Пазар. Ја сам кориговао одлуку да бих убрзао акцију МУП-а, и са једним јединицама 125. моторизоване бригаде посео линију Хидроелектрана „Радова“–селоБрестовик–Маркова пећина, са које подржавам снаге МУП-а на правцу превој Хајла – село Алгина Река и Хајла–село Дреље–село Кошутане–село Дуге Њиве. Процеђујем да ће се акција завршити за дан-два“.

„Камен о врату“

Кажем му да, очигледно, имамо исти проблем као у Дреници, али „да смо ту где јесмо“ и да сада треба учинити све да се та акција што пре приведе крају. Познато ми је колико је „тежак“ терен у Ругови, а посебно када га бране окорели терористи који немају излаз и који су решени да по сваку цену одбране своје упориште.

„Ако једна искусна и обучена јединица, као што је Јединица за специјалне операције, није у стању да брзо порази терористе, онда је то за мене прави показатељ колико је тамо тешко и због чега акција толико дуго траје. Лазо, ја ово сметрам завршеним, како си рекао, за два дана. Ево архивирам „Карту одлуке“, одговарам Лазаревићу и стављам карту у фасциклу. Лазаревић се смеје на мој коментар и објашњава да су припадници Подгоричког корпуса Друге армије у околини Плава ухватили 12 наоружаних терориста који су побегли са Косова и Метохије у Црну Гору плашећи се акције снага МУП-а. Предати су надлежним војносудским органима. Да ли су терористи успели да се извуку из блокаде у Руговској клисури, или су тамо дошли неким другим путем раније? На растанку му кажем да ми ниједна акција не стоји као „камен о врату“, као ова, и да с нестрпљењем желим да чујем да је завршена.

Остајем сам. Авијације нема у ваздушном простору изнад Космета. Зовем команданта Нишког корпуса, Николића. Реферише да су дејства у зони 78. моторизоване бригаде трајала до 18.00 часова. Према првим извештајима, погинуо је један војник и два цивила. У Касарни „1.300 каплара“ у Врању причињена је велика материјална штета, без људских жртава. У вези са претресом терена извештава да се акција изводи по плану и да је МУП носилац акције.

Користим прилику да прочитам Наређење Команде Приштинског корпуса, стр. Пов. бр. 455-177 од 22. априла 1999. године, у коме је Лазаревић, на основу непосредног увида органа Команде Приштинског корпуса и утврђених пропуста и слабости, наредио: да се сви војнотериторијални одреди у току 23. априла 1999. године изместе из насељених места у нове

Припадници специјалних снага полиције при одласку на задатак

Копнене трупе НАТО-а нису се упустиле у борбу са јединицама ВЈ

рејоне распореда, у складу са његовом одлуком за одбрану; да команданти бригада својим наређењима регулишу задатке и обавезе сваком од њих у својој зони одговорности; да се убрза повратак цивилног становништва у своја села и градове из којих су се иселили да се не дозволи да у зонама одбране бригада буду збегови цивилног становништва; да јединице доставе извештаје о реализацији овог наређења 23. априла 1999. године у склопу дневног оперативног извештаја.

Знам да је Лазаревић ово наређење написао после моје критике на понашање „територијалаца“, на које сам случајно наишао код села Доња Брњица, северно од Приштине, приликом повратка из Ниша. Лазаревић је одмах реаговао и издао ово наређење.

Бестидна агресорова пропаганда

Читам и Саопштење Информативне службе ШВК поводом оптужби НАТО-а да

ВЈ користи хемијска борбена средства. У њему је написано: „Изостајање очекиваних и обећаних учинака вишедневних масовних ваздушних удара агресор покушава да надокнади снажном психолошко-пропагандном кампањом и неоснованим оптужбама да ВЈ користи радиоактивну муницију и употребу хемијско оружје“. У саопштењу је наглашено да је то управо оно што агресор бестидно чини наочиглед светске јавности „Гађањем хемијских и нафтних постројења изазива тешке хаварије и прети катастрофама, што је по ефектима и тешким последицама једнако посредној примени хемијског оружја... Непобитна је чињеница да Југославија не производи хемијско оружје и да га њена оружана сила не користи... ВЈ изводи одбрамбена дејства искључиво на сопственој територији и заједно са својим народом, где би свака примена радиоактивне муниције, бојних отрова и другог хемијског оружја била егзистенцијално трагична а генетички погубна... Југославија не поседује пројекте и постројења за

производњу бојних отрова и хемијског оружја, а њена Војска нема и не користи нехумна и недозвољена ратна средства...“

Коментаришем наглас да су то обичне глупости и научна фантастика.

На Дневнику, главна вест: председник Милошевић примио је у Београду специјалног изасланика председника Руске Федерације Бориса Јељцина, Чердомирдина. У саопштењу се каже да су Милошевић и Чердомирдин у дужем и свеобухватном разговору осудили НАТО агресију на СР Југославију и закључили да без одлагања мора бити обустављена и враћен мир на простору Југославије.

Садржајна размена мишљења

Виктор Черномирдин је обавестио председника Милошевића о ставовима који су заузети на састанку код председника Руске Федерације, Бориса Јељцина са највишим руским функционерима 19. априла 1999. године. У разговору са Черномирдином су учествовали и председник Србије, Милан Милутиновић, савезни министар за иностране послове, Живадин Јовановић, председник Владе Србије, Мирко Марјановић, и амбасадор Руске Федерације у СР Југославији, Јуриј Котов.

О овом сусрету агенција РИА извештава „Да је састанак трајао више од осам сати. Извршена је садржајна размена мишљења. Руска страна је још једном потврдила свој принципијелни став о неопходности хитне обуставе ракетних удара и насиља и репресије.“

Две стране су подробно размотриле услове за: безбедан повратак избеглица и расељених лица; пружање хуманитарне помоћи; обнову рада на политичким оквирима будуће аутономне покрајине; могуће смањење присуства војних и полицијских снага на Косову које би било праћено повлачењем јединица НАТО-а концентрисаних на границама Југославије; међународну помоћ у реконструкцији привреде СРЈ, укључујући Косово и регион у целини; усаглашавање са Југославијом међународног присуства, под покровитељством УН и уз учешће Русије“.

Ово је вест која охрабрује. Нешто се позитивно покренуло на међународној сцени у вези са прекидом агресије на СР Југославију.

Поред ове вести, у Дневнику је саопштено да је агресорска авијација у току дана бомбардовала резиденцију председника Милошевића у Београду, фабрику „Крушић“ у Ваљеву, Касарну у Врању. У 15.15 часова срушен је Жежељев мост у Новом Саду. У Ужицу је у 23.37 часова срушена пошта у центру града. Гађани су објекти везе на Црном врху код Крагујевца и ТВ репетитори на планининама Овчар и Копаоник.

До краја овог четвртка, тридесетог дана НАТО агресије, авијација је у 23.00 часа са два пројектила гађала магацине 202. позадинске базе „Парафинске Утрине“ код Параћина. Са више пројектила гађан је мост на реци Расини у селу Дедина на уласку у Крушевац.

Пре одласка на краћи одмор, прегледам дневни „Извештај о губицима“. У току дана у јединицама Армије погинуло је 7, а рањено 13 припадника Армије.

Битка на Паштрику

**ХЕРОЈИ СУ НА БАЈОНЕТ
БРАНИЛИ КОСМЕТ**

У периоду од 26. маја до 14. јуна 1999. године авијација НАТО гађала је јединице 549. моторизоване бригаде, у рејону Призрена, 68 пута, у рејону села Врбница 62 пута, у рејону села Влашња 61 пут, у рејону села Планеја 66 пута, у рејону села Послиште и Билуша 67 пута, у рејону села Зјум 64 пута и у рејону села Грековце 65 пута. За подршку пешадијских јединица НАТО је ангажова стратегијску авијацију, бомбардере Б-52 који су 24 пута дејствовали у зони 549. моторизоване бригаде у граничном појасу, при чему су избацили преко 2.000 тона разорних пројектила.

Пет минута после поноћи 4. јуна, поново су почела дејства авијације. Са осам пројектила бомбардовани су положаји на простору око села Планеја и Шех-Махала. Није било последица после дејства авијације, а Шиптарске терористичке снаге су и даље пројектиле.

Дејства авијације су настављена од 17.00 до 17.35 часова са 11 разорних пројектила по рејону села Влашња, а од 19.20 до 19.25 часова бомбардовано је приградско насеље у Призрену. Ваздушни напади на село Влашња и ватрене положаје Бригадне артиљеријске групе „549“ извршени су у 23.45 часа са више пројектила.

Шиптарске терористичке снаге су кренуле у још један напад на положаје наших јединица, које су упорно браниле рејон одбране на линији Горожуп - Паштрик. У току одбијања напада, терористима су нанети велики губици испред прве линије одбране, активирањем великог броја мина разорног усмереног дејства.

До краја дана авијација је по паровима, повремено, ракетирала јединице, без већих последица.

У току ноћи (4/5. јуна) терористичке снаге су уз изненадну артиљеријску подршку кренуле у нови напад јаким снагама на правцу село Влахње - село Цоцај - превој Ликен. Истовремено са почетком напада, терористи су покушали да изврше убацивање више терористичких група у рејонима Горожупских бачила, на планину Паштрик и превој Ликен. Међутим, наше јединице су спречиле сваки покушај.

Други пут Шиптарске терористичке снаге кренуле су у напад ноћу и без подршке авијације. И овај напад наше јединице су спремно дочекале и нанеле велике губитке, после чега су терористи одустали.

Тек у поподневним часовима авијација је почела са дејствима по јединицама на Горожупском платоу и Врбничком правцу. Од 17.02 до 17.12 часова, са шест пројектила гађани су ватрени положаји Бригадне артиљеријске групе „549“ у рејону села Влашња. Међутим, најјачи удар извршен је по селу Планеја, у времену од 17.20 до 17.42 часова са 16 авио-бомби. Истовремено је отворена јака артиљеријска и минобачка ватра по јединицама у рејону села Горожуп и Бинај.

Командант 549. моторизоване бригаде, пуковник Божидар Делић, известио је да је у последњем нападу агресора погинуло пет, а рањено 23 припадника. Највише настрадалих је од артиљеријске и минобачке ватре терориста. Санитетске екипе су одмах стигле у рејон Планеје и ангажова-

вале се на пружању помоћи и евакуацији рањених.

Извлачење рањеника

У акцији извлачења и превозења рањених поново се истакао старији водник Саво Ердељан, који је преузео одговорност да, због опасности од непрекидног дејства авијације, лично превози рањенике. У томе му је помагала храбра болничарка, добровољац Слађана Станковић Ђана. Њих двоје су се возилом, под јаком минобачком ватром, пробали на прву линију одбране да би преузели три рањеника. Приликом повратка према селу Планеја поред возила је пала минобачка мина, од које су погинули старији водник Саво Ердељан, болничарка Слађана Станковић Ђана, два војника рањеника и болничар Милошевић. Преживели су Слободан Младеновић Цоби и рањеник граничар Славољуб Митић.

Болничарка Слађана Станковић Ђана, која је дошла у марту 1999. године у 549. моторизовану бригаду, почетком маја венчала се са руским добровољцем, официром Јуријем Осиповским. Другог јуна је требала да са мужем иде кући у Брзи Брод код Ниша на заслужени одмор. Остала је да замени друга и погинула.

Поред болничарке Слађане Станковић и болничарка добровољац Марина Милошевић показала је изузетну храброст, спасавајући рањене војнике и старешине и сама се нашла у подруму где су били затрпани војници и старешине у Шех махали. Некада и по неколико пута извлачила је рањене са прве линије не обазирјући се на дејство НАТО авијације и пратила их до Призрена.

Авијација агресора је наставила да сеје смрт из ваздуха. У 18.22 часова са три пројектила гађани су положаји јединица у рејону Планеје, а у 18.32 часа са четири пројектила положаји одбране у рејону села Жур.

У 19.40 часова авијација је почела да бомбардује положаје на Врбничком правцу. На мети су поново били ватрени положаји Бригадне артиљеријске групе „549“ и позадинске јединице Првог моторизованог батаљона у селима Послиште и Билуша, источно од Жура. Испалено је 14 разорних пројектила. Од 23.20 часова вршено је интензивно осветљавање подручја око Карауле „Врбница“.

Команда 549. моторизоване бригаде предузела је мере за збрињавање рањених војника, добровољаца и старешина. Свих 115 који су рањени претходних дана

медицински су збринути. Тежи рањеници су оперисани и санитетским аутобусима и другим санитетским возилима транспортовани у Ниш, а најтежи, по потреби и на ВМА у Београд.

**Непрекидни напади
помахниталих терориста**

Авијација је 6. јуна у 3.30 часа бомбардовала положаје на Горожупском платоу, а истовремено и Оклопни батаљон 549. моторизоване бригаде у рејону Ландовице са 21 пројектилом. После тога почео је напад јаким снага терориста на Врбничком правцу. Почетак напада открили су наши извиђачи, па је и наша артиљерија правремено отворила ватре по терористима испред положаја одбране и по снагама другог ешелона. Шиптарске терористичке снаге су у напад кренуле опет без подршке авијације, а остало је нејасно због чега је агресор одлучио да на Врбничком правцу ангажује толико људи када је он проходан у појасу ширине око 500 до 700 метара.

Највећа густина пешадије била је груписана у захвату комуникације, вероватно, ради што бржег пробоја фронта и уклињавања до села Жур и објекта Чеја, одакле се повећавао капацитет правца све до Призрена.

Пошто је изостало дејство авијације, подршка терориста се свела на повремена дејства артиљерије и минобачача Оружаних снага Албаније, које је наша артиљерија успешно покривала.

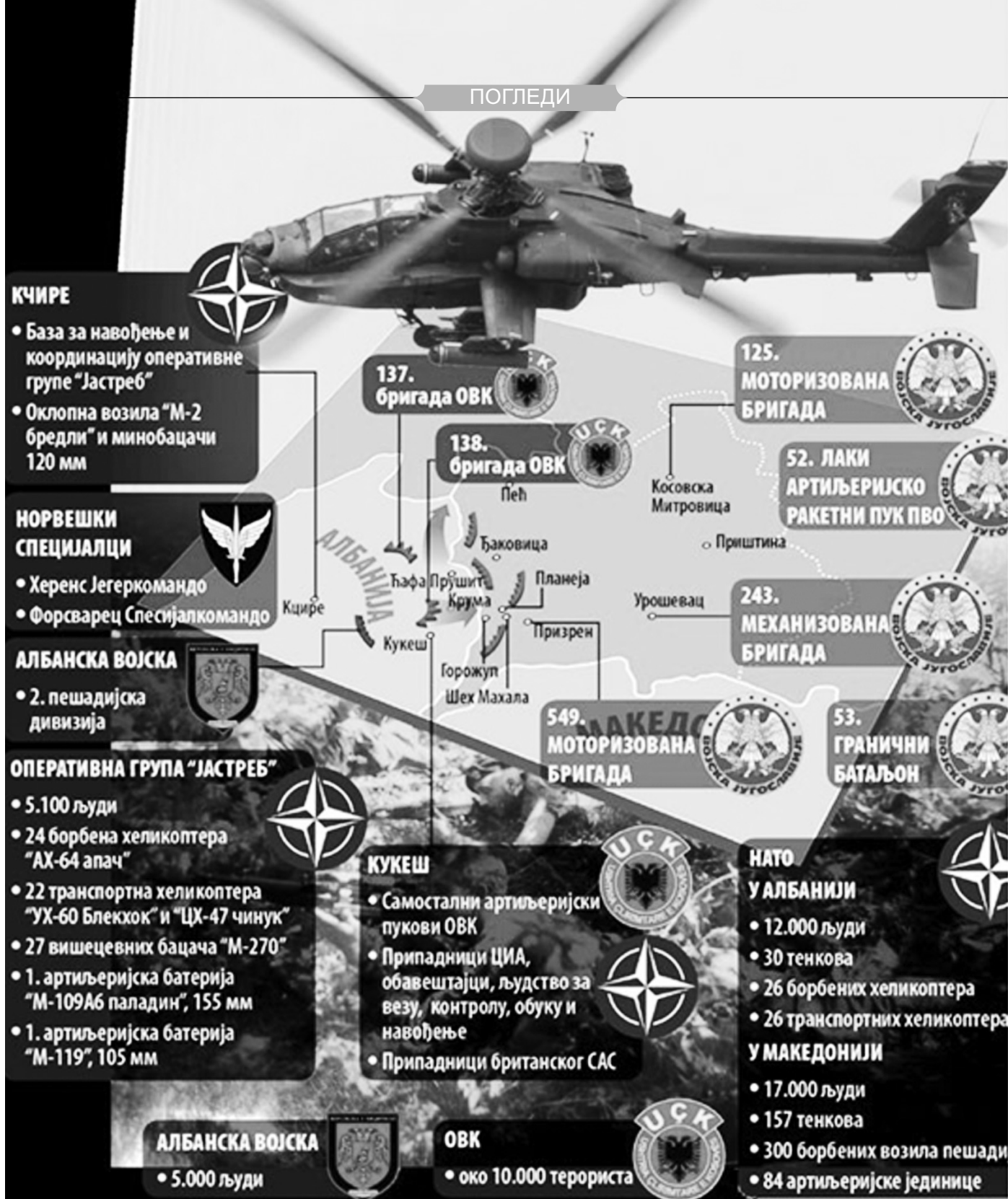
На терену, према извештају Команде 549. моторизоване бригаде, наше јединице су успеле да зауставе све нападе терористичких снага на читавом фронту, а регистровани су велики губици и заробљавање терориста. Према проценама команданата на терену, операција „Стрела-2“ је претрпела неуспех.

Авијација агресора укључила се када је све било готово.

Од 19.33 до 19.56 часова са 14 пројектила бомбардовани су положаји Бригадне артиљеријске групе „549“ и Треће моторизоване чете у рејону објекта Чеја. Напади су поновљени од 21.40 до 21.47 час са више пројектила по рејону Паштрика, уз претходно осветљавање терена са две светлеће авио-бомбе.

Од 22.00 до 22.05 часа по 73. пут авијација је дејствовала по селу Жур.

Дејства авијације на Врбничком правцу почела су 7. јуна у 15.30 часова снажним ударом по селу Билџач, јужно од Призрена, а на Горожупском правцу са 12 пројектила гађани су положаји на гробену Паштрика.

Ангажоване снаге на Косову и Метохији¹

Убрзо затим у 15.43 часова, са 15 пројектила, по 75. пут је бомбардовано село Планија.

Од 0.04 часова 8. јуна извршено је бомбардовање јединица на Врбничком правцу, у коме су учествовали и авиони Б-52. Погинула су два војника, а рањено шест. Одмах после ваздушног удара, на стотине терориста извршило је јуриш на наше јединице, покушавајући да на више правца пробију одбрану. Дејством наше артиљерије заустављен је напад агресора и нанети су му велики губитци.

Напади авијације и артиљерије, а затим и терориста, уследили су и у рејону Карау-

ле „Ликен“, али су наше јединице одбиле и тај напад.

Ојачање моторизованог батаљона

Због учесталих покушаја Шиптарских терористичких снага да изненадним нападима дању и ноћу, јаким снагама, пробију нашу одбрану, командант Треће армије, генерал Небојша Павковић, одлучио је да ојача Први моторизовани батаљон 549. моторизоване бригаде четом Војне полиције из састава Прве армије, која се налазила у Нишу. Наређено је да се довођење Чете Војне полиције, изврши у току дана

правцем Ниш–Подујево–Приштина–Брезовица–Призрен до 20.00 часова.

Одмах после поноћи 9. јуна, тачније у 0.05 часова, седамдесет осмог дана агресије и петог од када су се водили разговори о прекиду бомбардовања и доласку мира, почело је бомбардовање положаја на Горожупу, вероватно као порука да наш преговарачки тим што пре прихвати понуђена решења.

Истовремено са почетком бомбардовања, Шиптарске терористичке снаге су поново покушале да пробију одбрану наших снага на Горожупском платоу, али су заустављене. Дејства су поновљена у

9.06 часова по положајима Прве моторизоване чете у рејону села Планаје. После тога дејства су престала.

Истовремено, док су трајали напади у рејону Паштрика, по први пут су по рејону одбране Другог моторизованог батаљона 549. моторизоване бригаде, у рејонима караула „Ћафа Прушит“ и „Годен“, у неколико наврата дејствовали стратегијски бомбардери Б-52, без последица по наше јединице, које су се изместили на резервне положаје.

У Куманову, на аеродрому Аџи Тепе 10. јуна, потписан је Војно-технички споразум о прекиду бомбардовања и повлачењу српских снага безбедности са Космета.

Команда Приштинског корпуса, после, потписивања споразума у Куманову (12. јуна), наредила је да 549. моторизована бригада, по плану изврши предају територије укључујући и државну границу, јединицама КФОР-а.

На основу тог наређења, почело је извлачење и са Горожупског платоа, у гарнизон Призрен, у који су почеле да пристижу јединице немачког контингента КФОР-а.

Последњи напад агресор је извео 13. јуна у 12.10 часова на правцу Карауле „Дејан Радановић“. Напад је трајао до 12.50 часова, када се непријатељ због претрпљених губитака пувакао на територију Албаније. Вероватно су овим нападом желели да се споје са савезницима, јер су јединице КФОР-а већ легално ушле на територију Косова и Метохије.

Бој трајао двадесет дана

После потписивања споразума у Куманову и прекиду борбених дејстава, утихнула су дејства на Горожупском платоу. Осим спорадичних дејстава са обе стране, авијација није била ангажована.

У току 14. јуна 1999. године јединице 549. моторизоване бригаде са свим ојачањима напустиле су положаје на Горожупу и уз пратњу јединица немачког КФОР-а, и официра за везу пуковника Кросланда, са 20 аутобуса, напустили зону одговорности и територију Космета.

Одбрамбени бој на Паштрику, „Стрела-2“, трајао је 20 дана, од 26. маја до 14. јуна 1999. године, а најтеже борбе вођене су 26, 27. и 31. маја 1999. године.

Шиптарске терористичке снаге, Оружане снаге Албаније и снаге НАТО су практично сваког дана покушавале да се пробију на територију Космета, па и у дане док су вођени преговори у Куманову.

Нападну операцију на Паштрику „Стрела-2“ агресор је извео према начелима копнено-ваздушне битке, доктрине Оружане снага САД-а и НАТО-а.

Нападном операцијом „Стрела-2“ руководио је тим НАТО-а који је био у Куксу. Он је координисао дејствима авијације и артиљерије, коју су практично наводиле специјалне извиђачке групе убачене на падинама Паштрика. Овај Штаб је био на директној вези са командом НАТО-а у Вићенци, али и са Вашингтоном.

У ствари операцијом „Стрела-2“ званично је командовао начелник Главног штаба тзв. Ослободилачке војске Косова, пуковник Бислим Зирапи, а начелник Штаба је био пуковник албанске војске Бутка Спиро.

За извођење напада у операцији „Стрела-2“, Пентагон је одобрио употребу стра-

тегијских бомбардера Б-52, који су долетали из Велике Британије, а планери су целу зону планине Паштрик и простор све до Призрена, назвали „Хог пен“, што значи „свињски брлог“.

У нападној операцији, „Стрела-2“ биле су ангажоване снаге: око четири бригаде Шиптарских терористичких снага, састављене од припадника тзв. Ослободилачке војске Косова са Косова и Метохије, јачине око 5.000–6.000 људи; Оперативна група ЈАСТРЕБ са око 5000 људи која је у свом саставу имала 24 борбена хеликоптера АПАЧ; Атланска бригада америчких Шиптара, јачине око 500–1.000 људи; делови Друге пешадијске дивизије Оружаних снага Албаније, око 500–1.000 људи; артиљеријске јединице и специјалне јединице и групе НАТО, око 300–500 људи. Укупне снаге ангажоване у операцији „Стрела-2“ биле су еквивалента око 10.000 до 12.000 војника.

Обука за ову операцију изведена је под руководством инструктора из Израела, Холандије, Норвешке и Албаније у центрума Хештану и Круми.

Наше снаге - Први и Други моторизовани батаљон 549. моторизоване бригаде СА првом четом 55. граничног батаљона и трећом четом 53. граничног батаљона, и јединице ојачања из Приштинског корпуса и Треће армије, подржане артиљеријским јединицама (Бригадна артиљеријска група 549. моторизоване бригаде, Корпусна артиљеријска група Приштинског корпуса и Армијска артиљеријска група Треће армије) изводиле су одбрамбени бој, којим је командовао командант 549. моторизоване бригаде, пуковник Божидар Делић.

Интензивно дејство авијације

Одбрамбени Бој на Паштрику састојао се од више борби и самосталних тактичких радњи, којима су командовали формацијски командири чета и водова. Већина од тих борби остале су незабележене, јер нису прошле кроз извештаје и рапорте.

За сво време извођења нападне операције авијација НАТО-а је непрекидно подржавала пешадију. Током изолације ширег рејона авијација је дејствовала око 453 пута, а по рејонима одбране Првог и Другог моторизованог батаљона око 320 пута, са око 650 до 1.100 пројектила велике разорне моћи. У зони одбране Првог моторизованог батаљона, на Горожупском платоу и Врбничком правцу, авијација агресора је 79 пута гађала наше снаге у одбрани са 634 пројектила и светлећих бомби.

У периоду од 26. маја до 14. јуна 1999. године авијација НАТО гађала је јединице 549. моторизоване бригаде, у рејону Призрена, 68 пута, у рејону села Врбница 62 пута, у рејону села Влашња 61 пут, у рејону села Планаје 66 пута, у рејону села Послиште и Билуша 67 пута, у рејону села Зјум 64 пута и у рејону села Грековце 65 пута.

За подршку пешадијских јединица НАТО је ангажова стратегијску авијацију, бомбардере Б-52 који су 24 пута дејствовали у зони 549. моторизоване бригаде у граничном појасу, при чему су избацили преко 2.000 тона разорних пројектила.

За извођење нападне операције, копненим снагама, „Стрела-2“, агресор је избрао Горожупски плато, изузетно тежак терен, на надморској висини од 1.506 метара. На том простору није био ни један погодан објекат за организацију одбране,

па су наши војници израђивали заклоне у камену, непосредно уз граничну линију, које су добро маскирали, јер није било земље. На самој Караули „Горожуп“ постојали су у миру припремљени одзидани у камену и уређени положаји за одбрану Карауле.

Јединице на Паштрику су уређивале рејоне одбране, који су се састојали од основних и резервних положаја, са више узастопних линија ровова одбране. Међутим, израђивани су и лажни положаји који су значајно допринели обманљивој авијације агресора.

У таквим земљишним условима припадници 549. моторизоване бригаде, а посебно Први и Други моторизовани батаљон успели су да 20 дана бране државну међу у изузетно тешким, скоро нестварним условима, и да зауставе све покушаје помахниталих терориста да пробију фронт одбране 549. моторизоване бригаде, и „сломе стрелу“ агресора.

Током неравноправног боја на Паштрику, у јединицама 549. моторизоване бригаде и погинуло је 26, а рањено 126 војника добровољаца и старешина.

Прави хероји у Боју на Паштрику су војници, добровољци и старешине Првог и Другог моторизованог батаљона 549. моторизоване бригаде, посебно граничари са Карауле „Горожуп“ и јединице ојачања које су биле у њиховом саставу. За те заслуге 549. моторизована бригада одликована је Орденом народног хероја.

Агресор изгубио 800 до 1.200 људи

Према сазнањима наших бораца, и страних извора, агресор је у Боју на Паштрику, имао око 800-1.200 погинулих и више стотина рањених.

Одбрамбени бојеви на Кошарама и Паштрику остаће упамћени по хероизму припадника Треће армије, и Приштинског корпуса, посебно граничара са караула „Кошаре“ и „Горожуп“, и Другог моторизованог батаљона 125. моторизоване бригаде, и Првог моторизованог батаљона 549. моторизоване бригаде. Остаће упамћени и по одбрани Свете српске земље од продора далеко надмоћнијих снага агресора и терористичке тзв. Ослободилачке војске Косова. Поменути бојеви остаће упамћени по погинулима и рањеним војницима, старешинама и добровољцима.

Одбраном Свете српске земље и спречавање продора далеко надмоћнијих снага агресора и терористичке ОВК, на тежишту одбране 3. армије, на правцу напада главних снага агресора, хероји са Кошара и Паштрика су дали највећи допринос у реализацији Одлуке команданта Треће армије, генерал-пуковника Небојше Павковића, и Плана стратегијске одбране Космета и југа Србије, у чему се и огледа стратегијски значај бојева на Кошарама и Паштрику.

Одбраном Космета у рејонима Кошара и Паштрика, хероји 125. и 549. моторизоване бригаде са 53. и 55. граничним батаљонима, под командом генерал-потпуковника Владимира Лазаревића, најдиректније су допринели реализацији Плана одбрамбене операције Приштинског корпуса, на Првом појасу одбране, и спречавању заузимања територије Космета.

(Крај)

Н. Павковић и Б. Антић

Одржана промоција књиге „За буђење звона“

ГЛАС ПАТРИОТЕ И РОДОЉУБА

Опусом родољубивих песама које пре свега доприносе снажењу морала српског народа и његовом свеукупном дигнитету, Станојевић се уздигао готово до поетских висина наших знаменитих песника. Како време буде пролазило, тако ће расти популарност стихова којима је представљено једно време, али и упућене поруке за будућност.

Промотери и аутор

Збирка песама „За буђење звона“ пуковника у пензији мр Стевана Станојевића представљена је јавности у Атријуму београдског Дома Војске Србије.

О трећем допуњеном издању књиге, које „представља глас патриоте и родољуба“, како је навео новинар и публициста Звонимир Пешић, модератор промоције, говорили су професор др Иван Ивић, професор др Бошко Стефановић и аутор мр Стеван Станојевић.

Публика је, на почетку промоције, чула одломке из песама „Азбуковање“, „Разум“ и „Кап мелема“, које је прочитала мр Снежана Ђокић, начелник Одсека за издавачку делатност Медија центра „Одбрана“.

Дугогодишњи пријатељ и сарадник аутора, др Ивић, присетио се да је већина песама настала у периоду 1999. године, када је родољубље било веома важно за колективни свест народа. Родољубље је, према речима др Ивића, у песама мр Станојевића, исказано кроз четири нивоа људског постојања, која су међусобно зависна – породични/лични, завичајни, домовински и општа судбина човека. Суштину садржаја, др Ивић, видео је у „низи опозиција које се провлаче кроз песме“ чиме је ову књигу упоредио са бајкама и вечитом борбом добра и зла.

Удружење Црнотраваца, поред Чигоја штампе, издавач је књиге „За буђење звона“. Председник Удружења др Бошко Стефановић истакао је порекло аутора збирке

и честитао му, у име свих Црнотраваца, на великом успеху у позним годинама.

Све песме ове збирке, представљају труд аутора да, и на овај начин, допринесе борби за очување „историјског постојања и трајања“, које је, како је рекао мр Станојевић, угрожено.

Препознавање истине

„Остављам читаоцима да, у многим песмама, трагају, откривају и препознају истину или можда моју заблуду о широј светској, посебно нашој, стварности и о предвиђањима будућности“, рекао је аутор мр Стеван Станојевић.

Аутор је изразио захвалност, силом прилика одсутним, дугогодишњим пријатељима: академику - песнику Пери Зупцу и преминулом магистру Новици Шолаји, професору, који је своја дела потписивао са „сликар тела и душе“, припадницима Медија центра „Одбрана“, који су књигу припремили за штампу и омогућили ову промоцију; Удружењу Црнотраваца у Београду, као издавачу и спонзору прва два издања и његовом председнику проф. др Бошку Стефановићу;

„Захваљујем Удружењу војних пензионера Србије, које је марта месеца ове године у публикацији *Војни ветеран* о књизи изјаснило као вредном прилог родољубивој и патриотској поезији у нашој књижевности, што је за мене представљало снажан изазов да у личној режији при-

ремим, и да се одштапа у Штампарији „Чигоја“ ово треће допуњено издање, као изазов и поруку, позив издавачким кућама и књижарама да ставе на увид најширој публици наше садашње и будућих генерација учитеља и ученика. Посебну захвалност изражавам пуковнику у пензији Звонимиру Пешићу, новинару и публицисти и мр Снежани Ђокић, уреднику у „Медија центру „Одбрана“ која је казивала одломке из песама“, рекао је Станојевић.

Аутор је ово наше време назвао тегобним зловременом, у коме је Голијат наслано на Давида, неправда на правду, очито несвестан, да ће уништењем правде уништити и саму себе. Тиме је човечанство доведено пред саму катаклизму. Да би се тај процес зауставио, пред човечанством са људским ликом је процес у коме правда мора бити враћена Човеку, као највећој вредности наше планете Земље.

Ако нада умире последња, узвикујем Зора је, време је буђењу. Очигледно је да се већина човечанства пробудила и да озбиљно иде у том правцу.

Песниково уздигнуће

„Што се тиче места, улоге, и значаја нашег малобројног народа, његове вишевековне историје и државности, ја сам то у песми *Под туђином залогој крвави израдио строфом*: Свет у мраку, мале луче пламте, / понајвећу данас Срби носе, / под туђином залогој крвави, / сви на свету треба да упамте, / да се Срби слободом поносе.

И на самом крају, све што сам имао да кажем, написао сам и објавио у збирци под осећањем моралне и професионалне дужности и одговорности, то јест професије којој припадам, да се и на тај начин у овим годинама укључим у беспштедну борбу нашег народа да у овом тешком времену за наш народ и државу, заштитимо наше историјско постојање и трајање, које је, а то је евидентно, угрожено, и да тако створимо услове новим генерацијама да га развијају и унапређују, јер природа људске врсте је таква да појединци настају и умиру, а Човек траје у бесконачности природе наше планете у свемиру. У материјалистичкој филозофији, која је и моје опредељење, појам слободе се дефинише као позната нужност, а то је човеку данас више него неопходно“ истакао је Станојевић.

Рецензенти књиге су књижевник Перо Зубац и преминули професор Новица Шолаја. Књигу је за штампу припремио Медија центар „Одбрана“. Збирку песама је уредила Драгана Марковић, новинар и публициста, графички уредник је био Горан Јањић, начелник Одељења за издавачку делатност Медија центра „Одбрана“, док је за ликовно-графички дизајн била задужена Александра Капор. Запослени Медија центра „Одбрана“ били су одговорни и за лектуру и коректуру песама.

Опусом родољубивих песама које пре свега доприносе снажењу морала српског народа и његовом свеукупном дигнитету, Станојевић се уздигао готово до поетских висина наших знаменитих песника попут Алексе Шантића, Јована Дучића, Милана Ракића, Ђуре Јакшића, Милутина Бојића, Добрице Ерића... Како време буде пролазило, тако ће расти популарност стихова којима је представљено једно време, али и упућене поруке за будућност.

Отворена изложба у част јубилеја седам деценија Галерије Дома ВС

СТУБ И ОСЛОНАЦ НАШЕ КУЛТУРЕ

Људи који носе униформу, осим војничких знања и вештина, поштују уметност. Она их надахњује и надограђује – рекао је државни секретар Немања Старовић

Високе званице и домаћини изложбе

Изложба је побудила велико интересовање

Свечано отварање изложбе „Седам деценија посвећености - Галерија Дома Војске Србије 1953-2023“ поводом 70 година рада и трајања Галерије, уприличено је 20. децембра у Великој галерији београдског Дома Војске Србије.

Отварању изложбе присуствовали су државни секретар у Министарству одбране Немања Старовић, шеф Кабинета министра одбране бригадни генерал мр Горан Момчиловић, начелник Управе за односе са јавношћу бригадни генерал доц. др Михаило Зоговић и декан Факултета примењених уметности у Београду редовни професор др Горан Чајак.

На изложби је приказано 70 репрезентативних дела ликовне и примењене умет-

ности из богатог фондуса Уметничке збирке Дома Војске Србије, а чија су многа дела процењена културним добром.

Осврнувши се на седам деценија континуитета у раду Галерије, државни секретар Старовић истакао је да се обележавањем овог јубилеја придаје значај пажљиво грађеној и чуваној традицији „која је стуб и ослонац наше културе“.

- Традиција је темељ наше духовности, зато и не чуди што Министарство одбране и Војска Србије на овај начин брину о збирци ликовне уметности. Људи који носе униформу, осим војничких знања и вештина, поштују уметност. Она их надахњује и надограђује – рекао је државни секретар Старовић, најавивши да ће Вој-

ска Србије „поштујући традицију али и савремене токове уметности“ вратити могућност откупа дела значајних уметника наше ликовне сцене и на тај начин обогатити фонд Уметничке збирке Дома Војске Србије.

Прогласивши изложбу отвореном, државни секретар Старовић је истакао да Војска Србије следи за бастион патриотизма и храбрости, али и чувара традиције, културе и уметности нашег народа.

О историјату Галерије и њеној изложбеној делатности говорила је ауторка изложбе начелница Галерије Дома Војске Србије, виши кустос Јелена Кнежевић истаичући да су први школовани сликари у Србији, излагали своја дела у Галерији Дома Војске Србије.

- Убрзо након првих излагања формира се и уметничка збирка, која данас броји приближно 1.500 дела ликовне и примењене уметности. Рад Галерије је усмерен и на успостављање односа са установама и институцијама културе, али и појединцима, што наше галеријске просторе чини референтним местом за уметност, културу и изложбе, а томе у прилог говори и податак да између осамдесет и деведесет хиљада посетилаца годишње посети наше садржаје – рекла је виши кустос Кнежевић.

Галерију Дома Војске Србије и Факултет примењених уметности у Београду основао је Бранко Шотра, те се рад ове образовне институције додирује са Уметничком збирком Галерије Дома Војске. О историјској, али и садашњој вези ове институције говорио је декан тог Факултета професор др Чајак.

- Као редовни професор на Факултету примењених уметности, Бранко Шотра је мобилисао велики број уметника из тог времена и у овој Галерији организовао изложбе, па чак и оне интернационалног карактера. Та пракса је настављена, те смо овде имали велики број дипломских изложби, једна од њих је била и моја – рекао је професор др Чајак, наглашавајући да слике у колекцији Галерије Дома Војске чине историју културе наше земље.

Поштом Србије је пригодном марком обележила седам деценија постојања Галерије Дома Војске Србије. Јубиларну марку је начелнику Управе за односе са јавношћу генералу Зоговићу свечано уручио Адам Софронијевић, директор „Србијамарке“ у „Пошти Србије“.

Галерија Дома Војске Србије годишње организује око тридесет изложби у свом простору, али и изван њега, широм Србије. Свечано отварање изложбе поводом обележавања седамдесет година постојања Галерије била је прилика и да Медија центар „Одбрана“ у знак захвалности додели признања за значајан допринос раду Галерије својим сарадницима. Директор Медија центра „Одбрана“ пуковник Биљана Пашић признања је уручила представницима Народног музеја Србије, галерије САНУ, господину Николи Кусовцу, као и представницима Народног музеја Зрењанин и задужбине „Момчило Момо Капор“.

Изложба „Седам деценија посвећености - Галерија Дома Војске Србије 1953-2023“ у просторијама Мале и Велике галерије биће отворена до 3. фебруара 2024. године, а током њеног трајања стручна вођења кроз поставку планирана су 20. јануара 2024. године и 3. фебруара 2024. године у 13.00 часова.

Дан библиотекара у Краљеву

НАГРАДЕ ЗА ГРАДСКУ
ОРГАНИЗАЦИЈУ УВПС

Љубав према читању у данашњем Краљеву има дугу традицију, што се и у савременим условима брзог живота и хроничног недостатка времена у великој мери поштује. За тако нешто је у највећој мери заслужна Народна библиотека „Стефан Првовенчани“ и сви њени запослени, која ја уједно и матична библиотека за Рашки округ. Иначе прва читаоница је у Карановцу (данашњем Краљеву)

основана далеке 1868. године што је за наше услове свакако дуга традиција која је за свако поштовање. Успона и застоја је морало бити у складу са историјским догађањима на овим просторима.

Почев од 1947. године, 14. децембар се традиционално обележава као Дан библиотекара Србије. Ове године част да угости библиотекаре Србије припала је управо овој установи културе. Уз помоћ Градске управе све припреме су одрађене на време и квалитетно, што се могло приметити одмах по уласку у свечану салу Градске скупштине где је скуп и одржан.

друштва отвара и могућност мобилног библиотекарства, и да је за те потребе већ набављено комби возило. На овај начин ће се пружити могућност да до библиотекарског материјала дођу и они који нису у могућности да дођу у библиотеку, посебно када је реч о удаљеним сеоским срединама. Приказан је кратак документарни филм посвећен педесетогодишњици постојања Завичајног одељења и изложба слика „У корак са временом, у корак са светом“ која допуњује укупну слику успешног рада тог одељења, дело искусне библиотекарке Емилије Димовске.

У завршници програма одата су при-

Директорка библиотеке госпођа Јасминка Марковић је у свом обраћању присутним изнела најважније податке о раду у току ове године који су пропраћени одговарајућим пројекцијама на платну. Напоменула је и то да се у складу са потребама савременог

знања и уручени пригодни поклони онима који су дали допринос раду библиотека као и највернијим читаоцима. Најваће симпатије присутних су биле упућене најмлађим награђеним читаоцима, јер проношење навике читања и љубави према књижи на младе генерације је свакако најважнија и тежишна активност библиотеке.

Градски одбор УВПС Краљево већ годинама у читаоницу бесплатно доставља два примерка нашег листа „Војни Ветеран“, кога радо читају старији посетиоци читаонице. Циљ је био да што већи број људи чита тај лист без обзира којој групи читалаца припадају. Да се гласило редовно и радо чита најбоље је учила Весна Андријашевић виши дипл. библиотекар која ради у Одељењу периодике. Унапред нам је предочила да ће Градски одбор бити награђен књигом због достављања листа, али и Јован Симић за текстове које је писао за Ветеран, а посвећени су углавном догађајима везаним за Краљево и Краљевчане. И поред велике радости тешко је схватити да неко може и тако мале доприносе да учини, истакне и награди. Запослени у Народној библиотеци јесу, а поготово госпођа Весна која најбоље познаје овај сегмент рада библиотеке. Баш због тога што свој рад и допринос разматра до најситнијих детаља Народна библиотека „Стефан Првовенчани“ из Краљева и представља величину која може да послужи као пример доброг, успешног и организованог рада.

Добитницима награде остаје само да се искрено, још једном, захвале на додељеном признању, а библиотеци да у будуће буде још успешнија у свом рад, јер они за то свакако имају одговарајући потенцијал.

Јован Симић

30 година од формирања ГО УВПС
у Ваљеву

ОСТВАРЕНА ВЕЋИНА ЦИЉЕВА

Градски одбор Удружења војних пензионера у Ваљеву, на пригодан начин 14. децембра обележио је 30-годишњицу формирања Градске организације УВП Србије у Ваљеву. Свечаности су присуствовали: командант 2.ЦО, референт за односе са јавношћу, командир Одељења за здравствену заштиту, Сектора за мобилизацију, командир групе за послове са војним осигураницима, директор ваљевске филијале РФ ПИО, председници Градске организације ИР Града Ваљева и Удружења пензионера Града Ваљева...

После интонирања химне Републике Србије и минуте ћутања у помен преминулим члановима Градске организације у протеклом периоду, председник ГрОд УВПС Миро

Радић, поздравио је присутне и подсетио на рад Градске организације и Градског одбора од дана формирања до данас.

Градска организација Удружења војних пензионера

Србије у Ваљеву формирана је 14.12.1993. године, зарад решавања проблема корисника војних пензија и породичних пензија, а са циљем да се њихов живот учини квалитетнијим и богатијим и ради заштите стечених права заснованих на начелима правде.

Градска организација УВП у Ваљеву је део Удружења војних пензионера Србије, а

чине је корисници војних пензија и корисници породичних пензија ради остварења својих права. Градска организација УВПС у Ваљеву покрива територију Колубарског округа (општине Ваљево, Осечина, Уб, Лајковац, Мионица и Љиј).

После 30 година постојања, закључак је да је Градска организација УВП у Ваљеву, израсла у легитимног представника КВП и корисника породичних пензија.

Присутницима су се кратко обратили командант 2.ЦО, пуковник Саша Стоиљковић и директор ваљевске филијале РФ ПИО, честитајући 30-годишњицу и одговарајући на питања од значаја за КВП.

Поводом 30-годишњице додељене су признања и награде за чланове Градске организације. По завршетку протоколарног дела присутни су се, још неко време, дружили уз разговор, размењу мишљења и идеја.

М. Радић

Седница Скупштине МО Бежанијска коса

ЗАДОВОЉНИ ПОСТИГНУТИМ

Седница Скупштине одржана је 15. децембра, у седишту Општинске организације УВП Нови Београд. Присуствовало је 26 чланова Месне организације и девет гостију (председник и секретар Општинске организације УВПС Нови Београд, уредник листа „Војни Ветеран“ и председници месних организација, БК-1, БК-2, Газела, Дунавски кеј, Париске комуне и Стари аеродром).

Минутом ћутања одата је пошта члановима преминулим у претходном периоду. Једногласно је усвојен предлог дневног реда по следећим тачкама:

У годишњем извештају су конкретно и садржајно апострофирани активности чланова Месне организације, а посебно Месног одбора. Истакнуто је да су одржане четири седнице и шест информација у којима су изнети

хуманитарна помоћ војним пензионерима по разним основама, учлањење нових пензионера, претплате на лист „Војни ветеран“, квалитетније, садржајније и благовремено информисање чланства и друга статусна питања...

Годишњи извештај је једногласно усвојен. Годишњи План рада за 2024. годину свеобухватно и садржајно је презентован присутнима и прецизиран кроз четири тежишна задатка и 12 конкретних активности.

Једногласно је усвојен предлог да четворица чланова буду изабрани у Месни одбор: Стојан Батинић, Раде Шарчевић, Драгослав Тодоровић и Златко Шобот.

Пригодним речима председник МО се обратио скупу кратким освртом поводом обележавања 30-годишњице УВПС, Општинске организације УВП

врло јасни ставови и актуелни, нама већ раније познати проблеми са којима су суочени војни пензионери.

Закључно са децембром ове године Месна организација броји 586 чланова и има 57 претплатника на „Војни ветеран“.

У дискусијама у којима је учествовао већи број чланова и гостију покренута су многа питања, односно проблеми који се наведени у годишњем извештају. Тражена су хитна решења у вези са преласком ПИО у систем одбране, повољније стамбено обезбеђење, здравствено збрињавање, масовнија социјално-

Нови Београд и 25-те годишњице Месне организације УВП Беж. Коса.

Председник Општинске организације Симеон Туманов уручио је Плакету УВПС др Вељку Тодоровићу.

Један од предлога је био и да се што тесније оствари сарадња са другим удружењима, почевши од клуба Генерала и адмирала Србије.

Након завршне речи предавајући је присутне позвао на дружење уз скроман коктел.

М. Калчић

МО Батајница

ЗАЈЕДНО У НОВОГОДИШЊОЈ НОЋИ

У просторији Месне организације УВПС Батајница организован је дочек Нове године за чланове. Председник МО Батајница Рефик Спасић захвалио је на одзиву за дочек и честитао присутнима

новогодишње и божићне празнике.

У име Општинске организације УВПС Земун окупљене војне пензионере у Батајници поздравио је секретар Трајче Митушев.

Обележавање Дана ЈНА

НЕК СЕ ЧУЈЕ, НЕК СЕ ЗНА

У више наврата писали смо о другарству какво влада међу војним пензионерима окупљенима у оквиру Месне организације УВПС Батајница. То челично другарство учинило је да се свако толико чланови окупљају у неформалном облику, како би обележили неки важан дан из прошлости или лично весеље.

Овога пута више од 40 чланова и њихових супруга дошли су у један познати ресторан да би обележили Дан ЈНА. То је уједно и испраћај старе године, а активност се редовно одвија више од једне деценије. Међу гостима су били др Лука Кастратовић, генерал-мајор у пензији, иначе председник Извршног одбора Клуба генерала и адмирала Србије и Остоја Поповић, члан Извршног одбора УВПС.

О ЈНА као оружаног сили бивше државе говорио је председник Месне организације УВПС Батајница Рефик Спасић, а присутне су поздравили Лука Кастратовић и Остоја Поповић. Потом су институцијама с којима добро сарађују војни пензионери уручена признања. Појединачна признања су уручена свима онима који су се истакли у организацији и реализацији планских активности.

Атмосферу је употпунила и музика, посебно наручена за ову прилику. Певало се у хору, а богме и играла народна кола. Веселење је дуго потрајало, а на растанку су се постављала питања када ће бити следеће дружење и где. 3. П.

Новогодишње дружење Земунаца

УЗ МУЗИКУ И ИГРУ

Традиционално окупљање поводом Нове године чланове ОпОд Земун, заједно са тзв. Цивилним пензионерима општине Земун, и овог пута је реализовано у ресторану Дома ваздухопловства и уз музику.

У свечаној атмосфери женски део слављеника одушевио је живахношћу и у умећу играња.

Председник ОпОд Славко Дошеновић поздравио је присутне и честитао им празнике.

Т. Митушев

Седница Скупштине Удружења „Подморничар“

МАЛА ПОДМОРНИЦА ПОСТАЈЕ ЕКСПОНАТ

У Јахтинг клубу „Кеј“, у којем делује летња канцеларија Удружења грађана „Подморничар“, на ушћу Саве у Дунав, недавно је одржана седница редовне годишње Скупштине тог удружења. Уз присуство чланова, скупу је присуствовало и неколико пензионисаних адмирала.

Извештај о раду поднео је досадашњи председник Милан Јованов. Он је побројао све активности које су организоване током минулих месеци у оквиру тог удружења, а и манифестације на којима су учествовали чланови некадашњих подморничарских посада. Финансијски извештај поднео је Војислав Рапајић.

На седници је саопштено да ће ускоро отпочети припреме за ремонт мале подморнице П-911 која је добијена од Министарства одбране Црне Горе. Када послови буду завршени

подморница ће бити доступна јавности као експонат Војног музеја у Београду. Министарство одбране је обезбедило 80 милиона динара за извођење потребних радова. Удружење подморничара ће у свему томе учествовати.

Поднет је и извештај о томе да се подоста одмакло у писању књиге „Приче из дубина“, а чланови су позвани да дају свој допринос описом својих доживљаја. Књига „Курс“, за коју су добијена издавачка права, биће током 2024. године објављена на српском језику. Издавач књиге „Једном подморничар, увек подморничар“ аутора Милана Комара, такође ће бити Удружење „Подморничар“.

За новог председника Скупштине Удружења изабран је Миласав Мијовић, а за председника Управног одбора – Милан Комар. **З. П.**

Деда мраз међу децом војних пензионера

ПОДЕЛА ПАКЕТИЋА

Традиционално подела новогодишњих пакетића деци корисницима војних пензија Општинског одбора УВПС Земун одржана је у просторијама Удружења и то по 14. пут.

Родитељи, деде и баке су примили пакетиће, уз мали програм. Снимљена је и заједничка фотографија за успомену. Деда мраз је био секретар Трајче Митушев и није имао санке. **Т. М.**

Из РФ ПИО

БЕСПЛАТНА РЕХАБИЛИТАЦИЈА У БАЊАМА

Право на бесплатну рехабилитацију у здравствено-стационарним установама и бањско-климатским лечилиштима, у трајању од 10 дана, имају корисници старосних, инвалидских и породичних пензија, који имају пребивалиште на територији Републике Србије и чија пензија износи до 39.850 динара.

Право да се јаве на оглас имају сви корисници пензија који, осим пензије која је до 39.850 динара, немају друга лична примања и који нису користили рехабилитацију почев од огласа за 2020. годину. Право да се јаве на оглас имају и корисници пензија који су то право остварили применом домаћих прописа и који примају пензију из иностранства (прерачунато по средњем курсу НБС на дан 31.12.2023. године 1€ = 117,1737 динара), под условом да збир тих пензија износи до 39.850 динара.

Уз пријаву, потребно је поднети:

- пензијски чек;
- доказ о висини пензије из иностранства (извод банке, потврда иностраног носиоца социјалног осигурања и друго);
- попуњену пријаву са изјавом, на прописаном обрасцу, где жели да користи рехабилитацију, да осим пензије корисник нема других личних примања, да није користио рехабилитацију по огласу у 2020, 2021, 2022. и 2023. години и да овлашћује Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање да у његово име и за његов рачун закључи уговор о пословној сарадњи са установом у којој ће користити право на рехабилитацију;
- расположиву медицинску документацију, уколико је корисник поседује (није обавезна).

Фонд сноси трошкове смештаја и путне трошкове за пратиоце корисника који је остварио право на помоћ и негу другог лица и у другим изузетним случајевима.

Пријаве се подносе удружењима, односно одборима корисника пензија са подручја филијале Фонда на којој корисник има пребивалиште, а корисници са територије АП Косово и Метохија са пребивалиштем, односно боравиштем ван територије АП Косово и Метохија, пријаве подносе најближој филијали Фонда према месту пребивалишта, односно боравишта. Пријаве се могу поднети и у најближој организационој јединици Фонда, уколико пензионер у време подношења пријаве борава ван свог места становања.

Чланство у пензионерским организацијама није услов за коришћење овог права.

Пријаве на оглас се подносе почев од 9. јануара, а закључно са 25. јануаром 2024. године.

Ранг листа корисника пензија који испуњавају услове за упућивање на рехабилитацију се објављује двадесет четвртог радног дана од дана истека огласа.

На ранг листу корисника пензија који испуњавају услове за упућивање на рехабилитацију може се поднети приговор надлежној комисији у року од пет радних дана од дана објављивања ранг листе на огласној табли.

Комисија је дужна да у року од пет дана размотри поднете приговоре, обавести подносиоце приговора и утврди коначну ранг листу корисника пензија који су остварили право на рехабилитацију, коју објављују на огласним таблама организација корисника пензија /Савеза пензионера Србије и Удружења пензионера Србије „Независност“/, Дирекције Фонда, Покрајинског фонда и филијала Фонда.

50. година 18. класе СТВШ КоВ, смер везе

ВЕЗИСТИ ПОНОВО У СТРОЈУ

Некадашњи питомци 18. класе СТВШ КоВ, смер везе обележили су 50 година од завршетка школовања. У школским клупама су се нашли септембра 1969. године, а завршили школу 14. јула 1973. године. Те године 64 водника везе успешно је завршило четворогодишње школовање и упућено на дужности у јединице широм Југославије. Иначе, 18. класа је једна од најуспешнијих у историји Школског центра везе.

Прослава је започела окупљањем у Војној академији у Београду. Домаћин сусрета у име Војне академије био је мајор Младен Павловић. Била је то и уједно прилика да се бивши питомци подсети на дане проведене на Бањици.

Учесници скупа су обишли кабинете у наставној згради ШЦВ, а и музејску поставку у Војној академији, кроз коју је надахнуто водио мајор Павловић. Он је упознао скуп о садашњем начину школо-

вања будућих старешина.

Овом сусрету се одазвало 25 другова, од којих тројица командира класе.

По завршеном обиласку ШЦВ, дружење је настављено у ресторану Кнежев Лад.

Била је то прилика да класићи евоцирају успомене на давна времена. Неки су се после 50 година први пут видели, али се нису заборавили.

На крају сусрета Хаџи Милорад Стошић, иначе народни посланик, поделио је свима пригодне поклоне.

Наредни сусрет заказан је за следећу годину

Д. Димитријевић

Традиције српског народа

СВЕТЕ ГУСЛЕ

У препуној сали Светосавског дома у Нишу 2. децембра одржана је седница Скупштине, а након тога и Свечана академија Друштва гуслара „Ратко Павловић Ђићко“ Ниш. Свечаној академији су писуствовали и представници Удружења војних пензионера Србије. Поводом 40 година рада, а уз благослов владице нишког господина Арсенија, организована је Свечана академија „Гусле наше свете“.

Председник Друштва гуслара, Славиша Андријашевић је на почетку поздравио присутне и одржао пригодан говор. Одбор за организацију јубилеја у саставу проф. др Драгиша Бојовић председник, протојереј ставрофор Бранко Цинцаревић, др Милорад Бабић, пук. у пензији Милосав Пурић, Томислав Биберовић, Светозар Барјактаревић, Новица Грујић, Миладин Мојсиловић, генерал у пензији Мирко Старчевић, Милутин Брковић, пук. у пензији Раденко Миладиновић, Живота Плавшић, Славко Шаин, Радоје Секуловић и Славиша Андријашевић су реализовали свечану академију на високом нивоу.

У програму су учествовали гуслари Драшко Малиџан, Вељко Ђурановић, Раденко Рмуш, Миланко Гардовић, Милан Додеровић, Живота Плавшић, Милош Гашевић, Милан Мрдовић, Слав-

ко Јекнић, Синиша Петрић из Берана, Никола Мојсиловић, Андрија Плавшић и Радован Вуковић, песници: Жељко Чуровић и Радосав Додеровић, етно-певач Радивоје Бишевац, фрулаш Миљан Токовић, здравичар Вук Пантовић, водитељи Милица Вучковић и Томислав Биберовић.

На иницијативу групе посленика из Топлице, Косанице, Јабланице, косовскометохијских крајева и простора Старе Херцеговине, формиран је иницијативни одбор који је, на седници 3. новембра 1983. године, донео одлуку о оснивању гусларског друштва. У одбору су били Живорад Радосављевић, Грујица Грујић, Филип Андријашевић, Сретен др Башовић, Алекса Лековић и многи други.

На оснивачкој скупштини, 9. децембра 1983. године у Нишу, формирано је Друштво гуслара „Ратко Павловић Ђићко“ са циљем да ношени пореклом, традицијом и културним наслеђем, ради на очувању и преношењу позитивних вредности из прошлости српског народа. Друштво са поносом носи име потомка великог војводе Пека Павловића, народног трибуна из Топлице, Косанице, Јабланице и пуне Реке, од Копаноника преко Радана до Власине и Црне Траве и од Јастрепца преко Гајтана до Веље Главе. Ратко је био ванредно интелигентан, познавалац историје, књижевности, поезије коју је и сам писао, говорио је неколико светских језика, знао Горски Вијенац напамет. Омиљена крилатица му је била „Свакој рани има лека а срамоти ни до века“.

Зоран Јашовић

Језик наш насушни

НОВОГОВОР У ХРВАТА

Бројни сарадници хрватског десничарског часописа „Фокус“, попут академика Петра Шимуновића опседнути су питањима као што су: „Како очувати хрватски језик и заштитити га од непрестаних српских насртаја? или „Који је разлог сталног инзистирања на тому да су хрватски и српски један језик?“ Неки од њих чак тврде да иза свега стоје Србија и Европска унија? (Е овога се стварно требало досетити!) Опседнути својом величином, важношћу и наводним пореклом (чија је последица и хрватски новогвор) у чланку „Одакле је име Хрват“ (2005) чији је аутор Матија Покривка, хрватски сликопутописац долази се до важних „сазнања“. „Хрватима су име дали стари Римљани, у вријеме када су освојили Лијењу Нашу“. (Хрватски родољуби не признају туђинску теорију по којој су се Словени доселили на Балкан тек у седмом веку, него кажу да су Хрвати „прастара овдашња племена“). Бранећи се од освајача, Хрвати су „масовно нападали римске војне логоре „вичући: у рат! У рат!“ Од чега је и настао војнички узвик „хура“, познат и данас“. По том узвику Римљани су их прозвали Хурати, а то је дало данашње Хрвати. Кристално јасно, зар не?

Није баш пријатно што су име добили од странаца, али аутор каже да нам „име даје увијек нетко други“, па су тако и Србима Римљани дали име: назвали су их Servi, то јест слуге. Хрвати су дакле ратници, а Срби слуге. А знате ли зашто се река Сава тако зове? Матија Покривка нас подсећа да save (изг. сејв) на енглеском значи спасити, а Сава је за Хрвате била „ријека спаса“ јер су преко ње и Дунава могли стићи (побећи) све до Црног мора и Карпата“. Реч save тада није ни постојала (тек крајем средњег века), али ако „сликопутописац“ тако каже онда је то тако.

Хрватски новогвор је попримио веома широке размере тако да га има у готово свим областима деловања и битисања.

1. Велезгодитњак

У загребачком часопису „Језик“ својевремено (2010) је објављен „натјечај за најбољу нову хрватску ријеч“, то јест за ону која није објављена ни у једном хрватском ријечнику“. За три најбоље ријечи доделиће се награде од 2.000, 1.500, односно 1.000 куна. Главна уредница часописа, Санда Хам, рекла је новинарки „Вијесника“ да предност на конкурс имају замене за англицизме. „Хрватском ријечју може се рећи све што и англизмом, па чак боље и једноставније“ каже Санда и додаје да је главни циљ конкурса „створити такво озрачје које ће ослободити рјечнотворбене способности које су у сваком од нас“. У „Вијесниковом“ чланку даље стоји „Доста је нових ријечи као замена за англицизме већ ушло у свакодневни говор и писмо иако су се испочетка чиниле смијешним или неприкладним... Тако су заслон, сучеље или мрежна страница када је ријеч о рачуналном називљу које је

препуно енглеских термина, постали уобичајени“. Мрежна страница је *сајт* или *веб-сајт*, *заслон* је екран или монитор, док је *сучеље* превод за интерфејс.

Својевремено смо се смјели разним „околопојасним хлачопридрживачима“ из Туђманове ере.

У „Вијесниковом“ чланку, даље пише „Часопис Језик је већ у прошлој десетљећу расписивао сличне натјечаје... Тако је примјерице, за 1993. годину најбољом рјечју проглашена ријеч *суосник* као замена за коаксијални кабал, а *особница*, у значењу особна исказница издвојен је као добар приједлог. Када је Језик огласио натјечај за замену англизма *jack-pot*, у уредништво је стигло 270 различитих приједлога, а најбољим је проглашен *велезгодитњак*, а прије тога натјечај којим би се заменио англизам *bookmark*. Међу предлозима за предмет који означава мјесто у књизи на којем се стало читати биле су ријечи: *читаћица*, *дочитаница*, *граничник*, *књижник*, *листоказ*, *обилежјивач*, *означивач*, *страничник*, *штионик*...С“.

Овде заправо у питању није замена англи(ци)зма, јер ни у Хрватској ни код нас не каже се „букарк“. Ствар је у томе што ни Хрвати ни ми напросто немамо назив за свилену траку која је у мало боље опремљеним књигама залепљена за полеђину корица, односно за онај комад картона, коже, тканине који убацујемо међу стране да бисмо знали где смо стали са читањем. У „Вијесниковом“ чланку се не каже који је предложени израз победио. Можда ниједан, па је *bookmark* и даље безимен у Хрватској као и у Србији. Можда зато што се у тим земљама баш и не чита много?

2. Ритмодајник

У медицини се обољења деле на акутна и хронична. Језичке бољке су све хроничне.

У сплитском листу „Слободна Далмација“ (2010) преносе да је из КБЦ Ријека потекао предлог „да се све лијечничке дијагнозе одскора почну писати хрватским умјесто латинским“. Књижевник Ренато Баретић је то пропратио ироничним коментаром. „Уистину – ред би био да пацијент дозна шта му је и прије него што му лијечник опће праксе преведе специјалистички налаз с једног мртвог језика“. По Баретићу, лекари би морали у договору са језиколовцима да саставе комплетну терминологију „да све буде исто од „Ребра“ до Дунава и Превлаке. Баретић је великодушно изнео свој списак предлога. Тако би бронхитис могао убудуће да се зове „тежедишник“, артритис „згрчник“, хемороиди „несједи“, ишијас „кичмановић“, импотенција би била „објешенство“, депресија „тонидба, шизофренија „расцијепље“, нимфоманија „удожуђе“, фригидност „недражица“, а стрес „напрегуља“, анемија „бежељеже“, Паркинсонова болест би се похрватила у *Тресиф-Павичићеву болест* – по рукама, ногама и глави

које се тресу, а Алцхајмерова болест би љепше звучила под називом „Грубишићева болест“.

Кад је расписан конкурс за замену енглеског англицизма *стент*, др Штамбук је је смислио хрватски израз *проширница* или *жила потпорањ*, *песмејкер* је на хрватски превео као *ритмодајник*, а за *сиду* или *ејдс* створио је назив *копница*, приметивши да „болесници губе тјелесну тежину и копне попут снијега“. За *астму* каже да је ти „*сипња*“ или „*задуха*“, за *туберкулозу* „*сушица*“, за *дизентерију* „*срдобоља*“ и слично. Није *зубарка* него *зубарица*.

Латински називи болести нису смишљени зато да би се пацијент задовољно ученошћу, него што је то једина прецизна и међународно разумљива терминологија која омогућава да се јасно разликује једна дијагноза од друге. Тачно именовање у науци је далеко важније него брига о „чистоти“ језика.

Постоји цео низ обољења и симптома који се данас у свакодневном говору, а не само међу лекарима, означавају латинским, односно грчким називима: *астма*, *дизентерије*, *екцем*, *ишијас*, *коњуктивитис*, *леукемија*, *лумбаго*, *рахитис*, *сифилис*, *тетанус*, *трахом*, *херпес*, *целулитис*, *гангрена* *декубитис*, *инфаркт*, *спондилоза*, *тромбоза*... Њихово преводјење на „чист народни језик“, у хрватском, као и у српском, могло би само да унесе забуну. Ако пак, хрватски пацијент по сили закона добије налаз с дијагнозом „*овапљење стијенки жиља куцавица*“, мораће да потражи још једног лекара да им то превде на свима знано – *артериосклероза*.

3. Добњак

Није радно време него *дјелатно вријеме*, није ценовник па чак ни *цјеник* како се раније говорило него *коштовник*, није молба него *замолба*, није продавачи него *продаваатељи*, није купци него *купитељи*; није бестселер него *успјешница*; није телескоп него *звјездозор*, није часовник него *добњак*; није грејпфрут него *лимуника*. За *курвовницу* и *пишовник* није тешко наслутити шта значе. Није саговорник него *субесјед*.

Није домаћа задаћа него *домаћи урадак*, није зборница него *вијећница*.

Није фронт него *бојишница*, није артиљерија него *топништво*, није муниција него *стерљиво*, није мајор него *бојник*, није батерија него *битница*.

Није хардвер него *стројевина*, није софтвер него *напудбина* ... *итд*.

Многи људи у Хрватској, и не само у њој, се подсмехују па и ругају хрватском новогвору, заправо кварењу западне варијанте некад заједничког српскохрватског језика.

Највећи проблем протагониста хрватског новогвора је тај, што огромна већина становника Хрватске тај „нови“ језик не разуме, не зна нити га користи.

Здравко Зељковић

Рударство, војна индустрија и наука
у функцији развоја и безбедности државе

ПРВИ ОСЛОНАЦ НА СОПСТВЕНО ОРУЖЈЕ

У свим периодима живота и опстанка Српског народа, држава Србија је морала да ствара сопствено оружје или како је рекао, по многим најбољи министар у Српској историји Милован Миловановић „Да оштри мачеве и суши барут.“

Када је Србска (у то време се уместо слова „п“ користило „б“) Карађорђева војска 1807. године ушла у Београдску тврђаву, а Хадим Сулејман-паша предао град, створила се потреба за оснивањем радионице у којој ће бити вршена израда и поправка пушака, пиштоља, јатагана и пушчаних зрна.

Вожд Карађорђе

За радионицу је одабран постојећи аустријски Арсенал у Доњем граду поред куле Небојша. 1810. године Арсеналу је додата Тополивница. Ту су преправљани заплени и оштећени турски топови и изливани нови за потребе војске. У истој згради је опремљена алатница и ковачница за израду точкова. То је био почетак Српске војне индустрије, а Београд је добио прву војну фабрику.

Године 1806. на реци Сребрници у Стгарима направљена је прва Барутана. Касније се праве још две у Ваљеву и на реци Ресави код манастира Манасија. Барутану у Стгарима су уништили Турци 1813. године, када је пропао Први Српски устанак. Барутана је обновљена и проширена 1837. године.

Први војни топ излио је мајстор Јован Петровић из Земуна. Први бронзани топ излили су мајстори Милисав Петровић и Тома Милановић.

Пред слом 1. српског устанка 1813. године Карађорђе је наредио изливање прве хаубице зване „Кумбус“. Када су Турци 1813. године поново заузели Београд, променили су намену објекта Тополивнице, а затим и његову разградњу.

У Крагујевцу је 1836. године постојао главни магацин са пушкама, тзв. Арсеналу којем је на оправци ручног ватреног оружја радило 20 мајстора. Године 1840. подигнуте су две зграде за радионице: браварску и ковачку.

Елиминисање зависности у производњи НВО

Године 1845. и 1847. радионице су значајно проширене и оне представљају основу будуће тополивнице. Радионице се налазе између Господаревог и Метиног брда, на десној обали реке Лепенице.

У то доба у Београду је постојала радионица за оправку оружја и пуњење ђулади у дворишту Главног военог штаба. Ђулад су се лила у Мајданпеку под војном контролом.

Илија Гарашанин, као министар унутрашњих дела 1848. године поднео је Државном савету писану представку да се у Србији устрои заведенје у коме ће се Српски младићи учити „ливењу топова и сваке врсте ђулади“ ради ослобађања земље сваке врсте зависности из иностранства.

Кнез Александар Карађорђевић дао је одобрење да се исте 1848. године оснује тополивница у Београду. Она је постала оружница Српске војске под цивилном управом.

Туфекџија (пушкар) Петко Трпезић 1847. године био је надзоритељ Арсенала.

Кад је тополивница била готова, увезене су машине из Белгије (1848. године), позван је Лајош, инжењер фабрикант из

Илија Гарашанин

Лијежа да постави машине и тополивницу пусти у рад.

У то време у тополивници су радила два чувена мајстора: ковач Глигорије Божић и дунђер Веса Јовановић (отац касније пуковника Нићифора Јовановића).

У Лијежу је 1849. године купљена и донета прва парна машина за војне потребе. У службу Српске владе ступио је искусни машиниста Делур Тусен.

Парна машина купљена за војне потребе

Први изливени топови били су врло порозни и неупотребљиви па је из Белгије 1849. године доведен пољски мигрант Максимилијан Њепрек. Нажалост, ни он није имао успеха јер су све одливане цеви и даље биле порозне. Београдска тополивница није успела да овлада ливењем, а Београд као варош често је угрожаван и отежано је и допремање угља, па су државни органи одлучили да се 1851. године тополивница пресели у Крагујевац.

Гарашанин је убрзо увидео да би српски младићи који су радили у Тополивници у Београду, уз неке измене, могли постати српски официри па Тополивница од 14. маја 1849. године постаје чисто војна институција.

Почетак војног школства

Илија Гарашанин, задужен за „Гарнизонувојску“, у јануару 1850. године поднео је Државном савету предлог да се на материјалној бази Тополивнице оснује Артиљеријска школа у Кнежевини Србији.

Кнез Александар Карађорђевић

Кнез Александар Карађорђевић 18. марта 1850. године одобрио је да се формира Војна академија. Франтишек

(Фрањо) Александар Зах је урадио пројект формирања Артиљеријске школе и постао њен први управник и професор.

Пројектом су били предвиђени до детаља: задаци, унутрашња организација школе, избор наставничког кадра, бројна стања класа, услови за упис кандидата, обавезе наставника и кандидата током школовања, материјално обезбеђење наставе, услови смештаја, унутрашњи ред и дисциплина, статус школе у односу на војне и цивилне власти, материјална и лична формација.

Артиљеријска официрска школа дала је: 47 генерала, 4 знамените српске војводе (Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић и Петар Бојовић).

Ова школа је дала и 13 министара војних, 9 министара грађевина, једног министра спољних послова, и једног председника машинског савета.

Школом је успешно управљао Франтишек Александар Зах који је био чешки теоретичар, а у Србији је постао генерал Српске армије. Успешно је командовао војском у многим биткама. На основу његовог плана „Словенске политике

Александар Зах

Србије“ Илија Гарашанин је написао „Начертаније“.

Почетком 1876. године, пред рат са Турцима, Фрањо Зах је одређен за начелника Главног генералштаба. Из штаба у Чачку концентрисао је трупе у Ивањици и предводио у два тешка боја: Прво на на Кали Пољу и Кладници 6. јула 1876. Године, као део краткотрајне офанзиве Српске Ибарске војске на утврђене Турске положаје на прилазима Сјеници. После почетног успеха, Ибарска војска прешла је у дефанзиву.

Битка на Јаворује вођена од 6. јула до 5. септембра 1876. године између Српске и Турске војске. Завршена је Турском победом. (девојке у мом крају су схватале да им младост пролази у чекању војника, па су рат схватале по своме и певале: „Богу био генерала Заха, што не пусти на одуство момке“).

У Артиљеријској школи 20 година је био професор математике Емилијан Јосимовић. У то време озбиљна математика се изучавала само у Артиљеријској школи, а тек касније у Великој школи – лицеју. Емилијан Јосимовић предавао је у свом радном веку и друге предмете: Механику, Геодезију, Нацртну геометрију, Перспективе и политичке науке. Урадио је први урбани-

стички план Београда (опширније у књизи проф. Мирка Вујошевића - *Записано*).

Тополивница у Крагујевцу

Корени војне индустрије Србије везују се за владавину кнеза Милоша Обреновића. Према његовим упутствима 1833. године, основана је „Амицинатополивница“ у Крагујевцу. Она је имала само једну пећ и неколико калупа и справу за ливење топова. Највећи терет око оснивања и почетка рада „Амицинатополивнице“ поднео је Сима Милосављевић – Паштрмац.

Топљење гвожђа трајало је дуго и до 1839. године изливено је 18 топова. Најбољи мајстор био је Васа Јовановић. Пројек-

Зграда Тополивнице у Крагујевцу

тант Тополивнице у Крагујевцу био је Тодор Селаковић (у њој је данас Музеј „Заводи Црвена Застава“).

Тополивница је из Београда пресељена 1851. године. Воена (Војна) управа ступа у везу са искусним ливачким инструктором, Французом Шарлом Либеријем. Француски цар Наполеон лично је дозволио Либерију да дође у Србију. Том приликом у Паризу купљена је модерна парна машина и потребан алат за израду оружја. Фабрикант парне машине Ла Шос дошао је лично у Крагујевца да је монтира и пусти у рад.

Од 31. децембра 1852. године до 12. јануара 1853. године у Тополивници су вршене пробе уз коришћење каменог угља.

У присуству Кнеза Александра Карађорђевића 27. октобра 1853. године на Свету Петку и под руководством француског тополивца Шарла Либерија и његовог помоћника Петра Протића – Драгачевца нашег школованог артиљерца, изливане су две хаубице и четири топа, што је обзнањено артиљеријским плутоном. Тај дан се узима за почетак војне производње.

Под руководством швајцарског мајстора Карла Орелија 1853. године у Крагујевцу је организована радионица за израду лафета војних оруђа.

Конструисан је лафет за једнообразна војна возила који је по одлуци Орелија израђен по нацрту француског модела. Пошто ни тај лафет није задовољавао намену дат је налог Петру Протићу – Драгачевцу да уради свој нацрт лафета.

Топ изливен у Крагујевцу

Његов нацрт је био заснован на Пруском систему и он је коначно усвојен. Када се Орели вратио у Француску, руковођење Тополивницом преузео је Петар Протић.

Године 1854. почела је са радом Лабораторија за производњу топовске и пушча-

Лафети за артиљеријска оруђа такође су произвођени у Крагујевцу

не муниције (барут се производио у Барутани у Страгарима која је била обновљена 1837. године, па је проширена и модернизована). Исте године произведено је 46 комада војног оруђа. Ради осигурања потребних радника и њихово обезбеђење у случају повреда, болести и смрти отвара се занатлијска школа, болесничка каса и раднички фонд. Фабрика није радила све време у континуитету.

У Тополивници су 1859. године изливена прва црквена звона и организован ватромет.

Војна фабрика је 1863. године запошљавала 620 радника. Прерађивала је и модернизовала 1.000 старих пушака и производила 50 топова са целокупним прибором.

Артиљеријску управу Крагујевца 1871. године чинило је седам целина са детаљном поделом рада: Тополивница, Лафетарница, Пушкарница, Фишекциница, Чаурница, Лабораторија и Барутана.

Гориво за топљење, ковање и загревање обезбеђивали су Српски рудници угља. Материјале за израду оруђа и оружја обезбеђивали су Српски рудници метала.

Сматра се да је тополивница у Крагујевцу најстарије предузеће и прва фабрика наоружања у Србији и на Балкану.

Како је било стање системских наука почетком 20. века можда најбоље одређује изјава једног посланика у Србској скупштини: „Шта ће нам Босна, кад моја њива од тога неће бити већа?“

Проф. др. **Синиша Боровић**,

Тегобе које нису нимало пријатне

БОЉА ЦИРКУЛАЦИЈА ЛЕЧИ РЕУМУ

Погрешно је само узимати лекове против болова, јер се тако не повећава проценат кисеоника у крви, већ се само привремено замаскира бол

Физијатри за терапију углавном прописују вежбе

Медицинска истраживања која се с времена на време спровode при институтима у целом свету увек покажу да је реума једна од најчешћих болести. Ово посебно важи у рано пролеће и јесен када су температуре колебљиве. Тако је једна студија показала да је у континенталном климатском појасу од пет до десет одсто оболелих од реуме.

Када је реч о подацима за Србију, једно од истраживања дало је резултат да је број реуматичара и већи и да се може сматрати да свака седма особа болује од неког облика реуматизма.

Како је то и болест превасходно старијих људи и да се проценти с годи нама повећавају, процењује се, наиме, да од реуматских болести пати готово 90 процената људи старијих од 65 година.

Топла вода

Према резултатима једне студије која је испитивала учесталост реуматских обољења пре петнаестак година, реуматоидни артритис код жена је у порасту, за шта се као вероватни узроци наводе пушење, недостатак витамина Д, као и ниже дозе синтетских естрогена у лековима за контрацепцију.

Управо је једно од најчешћих реуматских обољења реуматоидни артритис. То је хронична болест која захвата зглобове, што особама које су оболеле отежава да обављају своје радне и свакодневне обавезе и један су од главних узрока инвалидности.

Како се изборити са реумом? Поједини лекари сматрају да је погрешно узимати лекове против болова, јер не повећавају проценат кисеоника у крви што је неопходно за побољшање, већ само замаскирају бол.

Има и оних који наглашавају да лекови могу имати штетно дејство. како?

Кад организам западне у проблем у помоћ пристиже резервни кисеоник који постоји у црвеним крвним зрнцима и служи као „испомоћ“ баш у таквим приликама. Пошто лекови својим дејством замаскирају болове, они спречавају активирање овог резервног кисеоника, па кад прође дејство лекова организму је још теже.

„Реума означава дегенеративне промене у костима и хрскавицама, али

и у крвним судовима. код старијих особа смањен је проток крви, капилари и нерви су оштећени, а коришћење аналгетика и антиреуматика оштећује јетру и желудац. Најбољи начин лечења реуме јесте лечење топлим купком, односно топлим водом. Бање помажу, али ништа не може да замени лежање у топлој води ако се то ради свакодневно од 30 до 40 минута. За „бањање“ у свом дому температура воде треба да буде за степен два нижа од телесне температуре, дакле око 35 степени, па и нешто нижа – до 32 степена. Кад се вода охлади, дода се још мало вруће да се поново врати на 35 степени, па ће временом кичма постати еластичнија, хрскавица ће се прокрвити и реума залечити – рекао је интерниста др Мирољуб Драгачевац и додао да се лековима лече акутна стања, смирују упале, док се опште стање организма код реуме најлакше поправља топлим циркулацијом периферних крвних судова.

Сама реч реуматизам односи се на различита болна обољења која захваћају зглобове, лигаменте, тетиве, кости, мишиће или друге меке структуре у организму и она је често повезана с променама времена. Оболели често по болу у зглобовима или мишићима „осете“ да наилази погоршање времена, односно захлађење или киша.

Узрок повезаности промене времена и појачаног реуматског бола лежи у промени ваздушнoг притиска, влажности и температуре. Ова три елемента се највише мењају за време захлађења и невремена.

Акутна реуматска стања могу се лечити лековима из разних група, од аналгетика и антиреуматика, преко кортикостероида у тежим случајевима и биолошких лекова који утичу на имуни систем.

Код готово свих реуматских обољења, у циљу олакшања тегоба, ефикасна је примена антиреуматских масти и гелова. Они су пацијентима доступни без лекарског рецепта и препоручује се, кад год је то могуће, примена локалних антиреуматика који у односу на оралне имају далеко мање нежељених ефеката.

И инфекција као узрок

Осим конзервативне терапије, може се значајно допринети смањењу симптома болести применом физикалне терапије, лаганим вежбањем уз надзор стручњака, релаксацијом и одмором, као и применом посебних режима исхране, односно избегавањем одређених намирница, а уношењем што више воћа, поврћа, плаве рибе и сл.

Промене времена имају утицаја на све хроничне болеснике, па и оне с променама у скелетно-мишићној систему, односно са спондилозом. али некада се и превисе тога ставља у оквире метеоропатије, а заправо често је реч о инфекцијама које доводе до промена у организму, указала је проф. др Владислава Весовић Поттић, специјалиста физикалне медицине.

Болови у зглобовима појачавају се

ЛИЧИ НА УПАЛУ ЗГЛОБОВА, А НИЈЕ

Бол у крстима није увек последица лумбага, јер може да буде и знак обољења бубрега. Бол или укоченост врата, пак, може да указује на повишен крвни притисак. зато се лекару опште праксе препушта да на основу прегледа и података од пацијента процени да ли је реч о реуматском обољењу. Лекари опште праксе су оспособљени да препознају и лече већину реуматских болести и нема потребе да пацијенте упућују реуматологу.

Уз артритис ни шетње нису пријатне

ако постоји и велика влажност ваздуха, јер с ниским температурама заједно утичу на рецепторе за бол. Ако је реума удружена с дегенеративним обољењима кичме, високим притиском или дијабетесом, знатно се погоршавају тегобе оболелих.

Осим стандардне терапије, реуматичарима се не увводе никакви нови лекови. у случају јачих болова, користе се аналгетици и нестероидни антиреуматици, а пацијентима остаје само да чекају лето да се угреју.

Физијатри у терапеутске сврхе углавном прописују вежбе које смању-

ју бол и побољшавају покретљивост. мора да се води рачуна о правилном држању, да се избегавају ротациони покрети и савијање, да се пажљиво седа и устаје, те да се пази приликом подизања тежих предмета.

Правилном развоју и одржању кичме помажу три врсте рекреације-пливање, шетња, вожња бициклом. Такве активности ће, сигурно, успорити настанак и развој спондилозе.

За хроничне болеснике који пате од дегенеративних промена на кичми јако је важно физичко вежбање јер се њиме успорава процес окоштавања и

ИСХРАНА

Људи који живе на приморју ређе оболевају од реуматских болести. Разлог томе могао би бити у исхрани богатој риби која садржи омега-3 масне киселине које су се показале као корисне код реуматских болести. С друге стране, исхрана која је богата протеинима мяса може погоршати стање болести па се препоручује избегавање исхране која обилује месом и протеинима животињског порекла, сиром и млеком.

старења уопште. Наравно, које вежбе ће неко примењивати, да ли ће дизати тегове и трчати или само шетати и радити лагане вежбе зависи од тежине болести и од старосног доба. Физичка активност се усклађује с физичким способностима, а вежбе су дозирани. неко ће дизати тегове од 300 грама, а неко од три килограма. кад зглобови заболе, најгоре решење је лећи у кревет, сем ако се не ради о запаљењу зглобова. Важна је и исхрана, пуно воћа и поврћа који појачавају имунитет. брза храна такође временом убрзава дегенеративне промене, као и начин седења, нарочито код деце која много времена проводе за компјутером. Дакле, превентива још од детињства.

Д. Стевановић

Како побољшати слух

ТЕХНОЛОШКИ БУМ

Један од најчешћих здравствених проблема у свету, који веома лако може да се реши, јесте оштећење слуха. Статистике указују да једна од шест одраслих особа има оштећен слух. Тестирања су потврдила да две трећине одраслог становништва наше планете изнад од 70 година живота има оштећење слуха. Тај проблем повећава ризик од настанка деменције и депресије, због друштвене изолације услед смањења когнитивне функције.

Оштећење слуха утиче на квалитет живота много више него што се сматра.

Управо из поменутих разлога, у ото-аудиолошким центрима ZONEX свакој особи и сваком решењу приступа се индивидуално и темељно. Нема изговора за одлагање решења, од носно коришћења слушних апарата. Захваљујући високој технологији, ови слушни апарати су веома поуздани. Они не само да појачавају

звук, већ филтрирају звуке и издвајају говор од околне буке. Веома дискретни „помоћници“ опремљени су сензорима и вештачком интелигенцијом која омогућавају разумевање говора у сваком окружењу, чист и јасан звук.

Ото-аудиолошки центар Zonex присутан је на нашем тржишту 25 година. У својим специјализованим центрима у Београду и Новом Саду врши дистрибуцију слушних апарата реномираног светског произвођача који у својој палети производа има одговарајуће решење за сваку особу којој је слух оштећен. Осим производа врхунске технологије, ови центри пружају стручне и свеобухватне услуге особама које користе

слушне апарате, као и консултантске и услуге овлашћеног сервиса, затим додатну опрему, батерије за слушне апарате и индивидуалне шкољке за слушне уређаје.

Своје производе и услуге Zonex пружа уз налог војног и цивилног осигурања.

Адресе ото-аудиолошких центара Zonex:

Београд, ул. Сазонова 18а, Врачар тел. 011 3443 081

Нови Београд, ул. Булевар Црвене армије 11в Насеље Белвил (зграда „Лала“) тел.011 77 09 099

Нови Сад, ул. Булевар ослобођења 111 тел. 021 66 22 757

NAJBOLJE Rešenje za Vaš Sluh

- BESPLATNA provera sluha
- BESPLATNA proba slušnih aparata
- BESPLATNA nabavka aparata preko civilnog osiguranja
- BESPLATNA nabavka aparata preko vojnog osiguranja
- KUPOVINA na 12 mesečnih rata
- POPUST za gotovinsko PLAĆANJE
- ORIGINALNI američki proizvod vrhunskog KVALITETA

SLUŠNI APARATI

Beograd, Sazonova 18a
Tel:011/2435-924

Novi Beograd, Bulevar Crvene armije 11v
Tel:011/77-09-099

Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 111
Tel: 021/66-22-757

www.slusniaparatzonex.rs
info@slusniaparatzonex.rs

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Насловна
страна:

Звонимир
Пешић

Година XXI. Број 239 ДЕЦЕМБАР 2023.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ

Мр Александар Симоновски, мр Милан
Шумоња, Будимир М. Попадић, Душан
Старчевић, Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Јован Симић (Краљево), Зоран Јашовић
(Ниш) и Трајче Митушев (Земун)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ

Будимир М. Попадић М. Чуљић, дописници
и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА

Редакција

Лист излази месечно.

Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА

Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com

Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарад-
њи закљученог са УВПС, адвокати:

*Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ, из Београ-
да, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ
„Иванијум“), тел. 011/2644384 и
064/1735395; Клијенте прима: утор-
ком: од 17.00-19.00 часова;
За потребе војних пензионера оба-
вљаће следеће правне послове: да-
ваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз
накнаду по важећој адвокатској тари-
фи умањеној за 30 одсто (адвокат
Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахра-
не преко Удружења војних пензионера
Србије требало би да знате да услуге мо-
гу користити чланови УВПС, чланови њи-
хових породица, као и сви остали војни
осигураници.

Преко Удружења могу се добити комп-
летне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина
за сахрану или кремацију,
  - упис у матичну књигу умрлих,
  - спроводница за пренос покојника,
  - штампање посмртних плаката,
  - продаја погребне опреме,
  - превоз покојника,
  - организација војних почаста,
  - помоћ око сређивања докумената
пре и после сахране ради регулисања
права чланова породице после смрти
војног осигураника,
  - Умањење укупних трошкова за
висину рефундације
  - бесплатан долазак у стан породице
преминулог ради договора.
- Све додатне информације могу се до-
бити у месним и општинским организа-
цијама УВПС, или директно на тел.
064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону
заказивање почасне јединице ради
одавања почаста преминулим
старешинама може се обавити
путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Градски манири моћу бићу
параван.*

*Пре или касније ћоказаће где
му је завичај.*

*Месождери и људождери се
разликују по томе
што се првих не мораш
превише прибојавати.*

*Ако зашекнеш некога да лежи
на земљи, бирајте једну од
Две моћућности. „ћомајај“
или „се не мешај“.*

*Друштвени контакти
уознавања и флерта може се
окарактерисати
Као „повреда приватности“,
уколико није обостран.*

*Да ли вам је лакше ако се прво
добро извређамо, а пошом
ћомиримо.*

*Тијично за наш
темперамент.*

Драган М. Живаљевић

TANJA^{dent}

Стоматолошка ординација
„ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com

Пружа све врсте стоматолошких
услуга војним пензионерима и чла-
новима њихове породице, са 10%
попуста.
Такође се нуди и могућност одло-
женог плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије

Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686

Радно време од 12 до 20 х